

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Jana Melezínková

Schopnost dítěte samo se živit pro účely přiznání výživného

Diplomová práce

Olomouc 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „*Schopnost dítěte samo se živit pro účely přiznání výživného*“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 22. listopadu 2019

.....
Jana Melezínková

Tímto bych ráda poděkovala JUDr. Lence Westphálové, Ph. D. za vstřícnost a ochotu při vedení diplomové práce a dále děkuji své rodině a přátelům za podporu a pomoc během studia.

Obsah

Prohlášení	2
Úvod	6
1 Vyživovací povinnost mezi rodiči a dětmi.....	8
1.1 Obecně k vyživovací povinnosti mezi rodiči a dětmi.....	8
1.2 Podmínky vzniku práva na výživné.....	10
1.2.1 Rodinněprávní vztah	10
1.2.2 Odkázanost na výživu	11
1.2.3 Soulad s dobrými mravy	12
2 Rozsah a výše výživného	14
2.1 Odůvodněné potřeby oprávněného	15
2.2 Schopnosti, možnosti a majetkové poměry povinného	19
2.3 Shodná životní úroveň	22
3 Majetkové poměry dítěte.....	26
4 Schopnost dítěte samo se živit	31
4.1 „Věčný student“ a povinnost k jeho výživě.....	33
4.2 Zdravotní stav dítěte a jeho vliv na schopnost samo se živit.....	39
Závěr.....	42
Seznam použitých zdrojů.....	44
Monografie	44
Komentáře.....	44
Odborné články.....	45
Judikatura.....	45
Právní předpisy	47
Ostatní zdroje.....	48
Shrnutí.....	49
Summary.....	49
Klíčová slova	50

Keywords..... 50

Úvod

Problematika výživného je často diskutovaným tématem nejen v odborných kruzích, ale i v celé společnosti. Tradiční pojem rodiny jako základního kamene každého státu v dnešní době už nemá takový význam, i když rodina plní řadu funkcí, a to výchovnou, emocionální, biologicko-reprodukční a právě také ekonomickou, která se právně projevuje právní úpravou vyživovací povinnosti rodičů k dětem.¹ Spousta párů svatbu odmítá, že jde pouze o formální svazek a spolu můžou žít i „bez papíru“. To je sice pravda, ale manželství oběma manželům poskytuje určitou ochranu ve formě práv a povinností a nejde jen tak ukončit. Ukončit lze pouze rozvodem, dle dat Českého statistického úřadu byla úhrnná rozvodovost v České republice za rok 2018 44 %, ² téměř každé druhé manželství končí rozvodem. A většinou právě s rozvodem je spojena otázka výživného, protože dokud rodina funguje jak má, oba rodiče živí a vychovávají dítě, případně děti společně a nepotřebují soudně určit, kdo má kolik na dítě platit.

V české právní úpravě neexistuje žádná příručka ani manuál, jak by měly soudy postupovat při určení výše výživného a vlastně ani existovat nemůže, protože každý případ je individuální a soud musí přihlídnout ke všem okolnostem, proto jsou rozhodnutí v otázkách výživného málo předvídatelné, ale i přes to nesmí soudy zapomínat na princip legitimního očekávání rozhodnutí a svoje rozhodnutí náležitě zdůvodnit. Ministerstvo spravedlnosti za ministryně Daniely Kovářové v roce 2010 vydalo Doporučující tabulku pro stanovení výše výživného.³ Tato tabulka není právně závazná.

Stěžejní hmotněprávní úpravu najdeme v občanském zákoníku. Základní kritérium, které soud zkoumá při určování výživného pro dítě, je naplnění předpokladu schopnosti dítěte samo se živit, zákon dále dodává, že děti by měly mít zásadně shodnou životní úroveň s rodiči. Z toho vyplývá, že i když si dítě samo vydělává, nutně to nemusí znamenat, že rodiče už nemají vyživovací povinnost ke svému dítěti nebo může nastat situace, že dítě je schopno se samo živit, ale tuto schopnost ztratí, tedy vyživovací povinnost rodičů se ze zákona znovu obnoví, v důsledku tzv. elasticity neboli znovuobnovení vyživovací povinnosti. Většinou se problematika schopnosti dítěte samo se živit bude týkat zletilých dětí, ale tato situace může nastat i u nezletilých, pokud po ukončení základní školy, případně odborného učiliště nastoupí do pracovního poměru.

¹ ŠMÍD, O., DEMJANOVÁ, R. a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, s. 132.

² *Úhrnná rozvodovost v letech 1950-2018* [online]. www.czso.cz, 24. června 2019 [cit. 2. října 2019]. Dostupné na < <https://www.czso.cz/csu/czso/uhrrna-rozvodovost-v-letech-1950-2018>>.

³ *Doporučující tabulka pro stanovení výše výživného* [online]. www.profipravo.cz, 23. května 2010 [cit. 2. října 2019]. Dostupné na < https://www.profipravo.cz/index.php?page=article&id_category=13&id_article=253757&csum=ea038f57>.

Právě kritérium schopnosti dítěte samo se živit pro účely přiznání výživného bude hlavním tématem, kterým se tato diplomová práce bude zabývat. Cílem diplomové práce bude toto kritérium zanalyzovat a zaměřit se na aspekty, které ho ovlivňují, ať už je to studium, zdravotní stav nebo majetek dítěte.

Problematika „věčných studentů“ je nejčastěji spojena se studiem na vysoké škole. V České republice je akceptovatelný věk dokončení studia okolo 26 let. Po dosažení tohoto věku, pokud člověk dále studuje, nemůže využívat studentských výhod a slev. Ale ve vztahu k rodičům a jejich vyživovací povinnosti k dítěti v souvislosti s jeho věkem žádné limity nejsou. Myslím si, že tento problém souvisí i s výchovou dítěte a jeho morálními hodnotami. Na morální stránku věci pamatuje i občanský zákoník a to pravidlem, že přiznání výživného nemůže být v rozporu s dobrými mravy.

Následně bych se chtěla zabývat tématem tělesně postižených v souvislosti s jejich schopností samostatně se živit. Je dost možné, že tyto děti nikdy tuto schopnost nenaplní, a tak budou rodiče povinni je živit po celý život. I kdyby dítě pobíralo invalidní důchod, neznamená to automaticky, že rodiče nemusí přispívat. Tato oblast také souvisí s morálními hodnotami a vztahy mezi rodiči a dětmi, potažmo vztahy v celé rodině.

Nedílnou součástí práce bude i zpracování judikatury českých soudů v souvislosti se schopností dítěte samo se živit a uvedu důležitá rozhodnutí, která mají vliv na rozhodování o výživném.

Pro zpracování daného tématu byla použita metoda deskripce, která se projevuje převážně v první a druhé kapitole této práce, kde je popsána právní úprava dané problematiky. Dále byly užity metody analýzy a syntézy pro podrobnější zkoumání aspektů, které mají vliv na schopnost dítěte samo se živit.

Diplomová práce je členěna do čtyř kapitol. První kapitola se zabývá obecně pojmem vyživovací povinnosti mezi rodiči a dětmi, druhá kapitola pojednává o rozsahu vyživovací povinnosti rodičů k dětem, třetí kapitola zkoumá majetek dítěte a jeho vliv na schopnost dítěte samo se živit a konečně čtvrtá kapitola obsahuje kritérium schopnosti dítěte samo se živit ve vazbě na problematiku „věčných studentů“ a zdravotního stavu dítěte. Tato práce zpracovává českou právní úpravu, která je platná a účinná k 22. listopadu 2019.

1 Vyživovací povinnost mezi rodiči a dětmi

1.1 Obecně k vyživovací povinnosti mezi rodiči a dětmi

Tento institut je jeden ze zákonných zaopatřovacích závazků, který je upraven v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“). Z toho vyplývá, že není potřeba žádná další právní skutečnost k tomu, aby vznikla vyživovací povinnost, protože vzniká přímo ze zákona vznikem příbuzenství v přímé linii v prvním stupni a splněním zákonných předpokladů.⁴ Vyživovací povinnost tedy vzniká ex lege, pokud o ní rozhoduje soud, toto rozhodnutí je pouze deklaratorního charakteru.⁵

Obsah závazku je utvářen mezi stranami relativními právy a povinnostmi, tak jak je tomu u všech ostatních závazků. „*Vyživovací povinnosti dlužníka (povinného) tak odpovídá právo (pohledávka) na plnění v podobě výživného, jež svědčí druhé straně závazku, věřiteli (oprávněnému). Sama vyživovací povinnost, vyplývající ze závazku, představuje dlužníkovu povinnost něco dát nebo něco konat anebo i něco strpět. Jedná se o druh plnění majetkové povahy ve smyslu soukromého práva.*“⁶ Plnění, které má být předmětem závazku, musí být majetkové povahy, musí být ocenitelné v penězích a odpovídat zájmu věřitele, ale tento zájem nemusí být jen majetkový.⁷ V této práci bude oprávněným vždy dítě ať už zletilé či nezletilé a povinný rodič, případně další příbuzní v přímé linii.

Pojem výživného nelze v souladu s jeho účelem chápat ve významu „výživy“ pouze v jazykovém slova smyslu jako potravy nebo obživy, ale význam tohoto pojmu je širší. Výživné je třeba chápat ve smyslu práva na celkové zaopatření ve vazbě na jednotlivé druhy výživného, mezi které patří nikoliv jen úhrada výživy v užším slova smyslu, ale i uspokojování ostatních hmotných potřeb, jako je ošacení, hračky, zdravotní pomůcky, školní potřeby a potřeby pro vzdělání, volnočasové aktivity a také potřeby bydlení. Jelikož výživné nemá spotřební charakter, může být jako výživné chápána i tvorba úspor dítěte.⁸ V širším významu lze pod pojem výživného zařadit i osobní péči o dítě, kterou vykonává rodič, kterému bylo nezletilé dítě svěřeno do péče. Touto péčí vynahrazuje svůj příspěvek

⁴ ŠMÍD, O., VACOVÁ, R. a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, s. 51.

⁵ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHÁLOVÁ, L. a kol. *Rodinné právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 232.

⁶ KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, TELEC, Ivo. Výživné v novém občanském zákoníku. *Bulletin advokacie*, 2014, č. 3, s. 23 – 31.

⁷ MELZER, F., TĚGL, P. a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655 - 975*. Praha: Leges, 2016, s. 1644.

⁸ KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, TELEC, Ivo. Výživné v novém občanském zákoníku. *Bulletin advokacie*, 2014, č. 3, s. 23 – 31.

do určitého věku dítěte zcela nebo z části.⁹ „Osobní péče se považuje za vyvažující vyživovací povinnost pouze u dětí zhruba do věku 10 let.“¹⁰ Osobní péče nemusí být vázána jen na věk, ale také na zdravotní stav dítěte. Péče o dítě je potencionálně v penězích ocenitelná ve vazbě na cenu za služby jeslí nebo odměnu chůvy.¹¹ Dle názoru Šmída není osobní péče bez dalšího plněním výživného, ale jedná se o výkon rodičovských práv, při jejichž výkonu je poskytováno výživné. Pokud má rodič dítě u sebe, hradí náklady na bydlení, stravu, ošacení atd. V souvislosti s osobní péčí o dítě má rodič s tímto výdaje, a to nejen finanční, přičemž některé z nich půjde jen stěží ohodnotit. Jedná se o vaření jídla, praní prádla nebo čas strávený nakupováním. Ohodnocení těchto aktivit může být složité, ale je možné, např. ohodnocení dle ceníku poskytování služeb – rozvážka jídla nebo vyprání prádla. Je třeba brát také v potaz péči o společnou domácnost, a to v případě, kdy spolu rodiče dítěte žijí. Péče o společnou domácnost, stejně jako péče o osobu oprávněnou může být posuzována jako ekvivalent peněžního plnění.¹²

Občanský zákoník v § 910 odst. 2 stanoví, že „vyživovací povinnost rodičů vůči dítěti předchází vyživovací povinnosti prarodičů a dalších předků vůči dítěti.“¹³ Toto ustanovení vychází z myšlenky, že rodiče dítěte mají mít k dítěti nejbližší vztah a rozhodnutí pořídit si dítě je čistě na nich. S pořízením dítěte vyplývá pro rodiče spousta práv a povinností, mezi které mimo jiné patří i vyživovací povinnost. Na druhou stranu by dítě nemělo trpět tím, že rodiče nemohou plnit své zákonné povinnosti, což může být způsobeno tím, že rodiče nežijí nebo nejsou právně určeni či mají např. status tzv. osoby sociálně potřebné a nemohou svou vyživovací povinnost řádně plnit, a proto upravuje občanský zákoník přechod vyživovací povinnosti k dětem na prarodiče, případně praprarodiče či další předky.¹⁴ Vyživovací povinnost rodičů k dětem tvoří výjimku z pravidla, že vyživovací povinnost potomků, předchází vyživovací povinnosti předků, což vyplývá z § 910 odst. 4 občanského zákoníku.¹⁵ Tato právní úprava se jeví logická s ohledem na parametry věku a ekonomických možností, protože právě většinou mladší člen rodiny je více ekonomicky aktivní, snáze najde zaměstnání a má více možností než

⁹ KOTRADY, Pavel. Pohled soudní praxe na některé otázky týkající se stanovení výše výživného. *Bulletin advokacie*, 2015, č. 7 – 8, s. 45 – 55.

¹⁰ Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. ledna 2010, sp. zn. 14 Co 312/2009

¹¹ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHÁLOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (655 – 975). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1028 – 1052.

¹² ŠMÍD, Ondřej. Rozsah výživného k nezletilému dítěti a určení jeho výše dnes a od 1. 1. 2014. *Rekodifikace & Praxe*, 2013, č. 7, s. 7 – 10.

¹³ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹⁴ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHÁLOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (655 – 975). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1028 – 1052.

¹⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

starší člen rodiny, pro něhož není možnost výdělků už tak jednoduchá s ohledem na věk a zdravotní stav.

Občanský zákoník v § 859 stanoví, že „vyživovací povinnost a právo na výživné nejsou součástí rodičovské odpovědnosti.“¹⁶ Toto tvrzení je uvedeno i v § 874 občanského zákoníku, který zní: „zbavení rodiče jeho rodičovské odpovědnosti ani její omezení nemá vliv na jeho vyživovací povinnost k dítěti.“¹⁷ Vyživovací povinnost rodičů k dítěti tedy stojí mimo rámec rodičovské odpovědnosti, a proto je-li rodič omezen, nebo dokonce je-li odpovědnosti zbaven, nemá to vliv na jeho vyživovací povinnost, nestanoví-li zákon výslovně jinak (tak je tomu v případě osvojení dítěte). Nezávislost rodičovské odpovědnosti a vyživovací povinnosti platí i naopak, a to, že soustavné neplnění vyživovací povinnosti nemá vliv na rozsah a trvání rodičovské odpovědnosti k dítěti a jako takové nemá vliv na omezení nebo zbavení rodičovské odpovědnosti. Rozdíl mezi těmito instituty spočívá v tom, že rodičovská odpovědnost je nedílná, tedy náleží oběma rodičům stejně bez ohledu na to, zda jsou manželi, zda spolu žijí nebo nežijí. Výjimku představuje rozhodnutí soudu, kdy svěří dítě do péče jen jednomu z rodičů nebo když rozhodne o úpravě nebo o zákazu styku rodiče s dítětem. Na druhé straně vyživovací povinnost lze kvantifikovat a může být každému z rodičů určena rozdílně.¹⁸

1.2 Podmínky vzniku práva na výživné

1.2.1 Rodinněprávní vztah

Vznik nároku na výživné je spojen se vznikem vyživovacího vztahu, který je tvořen, jak již bylo uvedeno výše, vyživovací povinností povinného a jí odpovídajícím právem na výživné ze strany oprávněného. Tato povinnost vzniká ze zákona povinnému na základě rodinněprávního vztahu.¹⁹ Jelikož se jedná o vyživovací povinnost rodičů k dětem, pro matku vzniká narozením dítěte, případně jeho osvojením.²⁰ Domněnka mateřství je upravena v § 775 občanského zákoníku, který stanoví, že „*matkou dítěte je žena, která je porodila.*“²¹ U otce je vznik vázán na uplatnění jedné ze tří zákonných domněnek otcovství,²² které jsou upraveny v § 776 až § 783 občanského zákoníku. První domněnka otcovství je založena na statusovém poměru manželství. Za otce je považován manžel

¹⁶ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹⁷ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹⁸ SVOBODA, K. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekodifikaci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 107.

¹⁹ ŠMÍD, O., VACOVÁ, R. a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, s. 29.

²⁰ ŠMÍD, O., VACOVÁ, R. a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, s. 51.

²¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

²² ŠMÍD, O., VACOVÁ, R. a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, s. 51.

matky, pokud se dítě narodilo do manželství či do 300. dne po jeho zániku.²³ Tato úprava je projevem tradičního institutu manželství, kdy mezi povinnosti manželů patří povinnost vzájemné věrnosti, manžel by měl být otcem dítěte, které se narodilo v průběhu manželství. Druhá domněnka otcovství vychází z autonomie vůle rodičů a jejich rovnosti. Pokud se dítě nenarodí do manželství, mohou matka a muž, který se chce stát právním otcem dítěte, založit otcovství souhlasným prohlášením.²⁴ Třetí domněnka staví na souloži v rozhodné době. Tato domněnka se může uplatnit pouze v rámci soudního řízení.²⁵ Právní vztah mezi rodiči a dětmi zaniká pouze smrtí nebo zánikem právního rodičovství, to je případ osvojení. V případě osvojení nastupuje na místo dosavadního (právního) rodiče osvojence (dítě, které má být osvojeno) osvojitel (osoba, která dítě osvojuje).²⁶ U otce může také vyživovací vztah zaniknout právní mocí rozsudku, kterým bylo jeho otcovství popřeno.²⁷ Z výše uvedeného vyplývá, že absolutní zánik vyživovací povinnosti je spojen se zánikem statusového poměru rodiče a dítěte. Můžeme se setkat i s pojmem relativní zánik vyživovací povinnosti. To je možnost obnovení vyživovací povinnosti v případě podstatné změny poměrů. V praxi se může jednat o případ, kdy dítě dokončí gymnázium, není přijato na vysokou školu, nastoupí do zaměstnání a je schopno se samostatně živit, ale následující rok je na vysokou školu přijato a začne řádně studovat a tím pádem pozbude schopnosti samo se živit, vyživovací povinnost rodičů se zásadně obnoví.²⁸ Hovoří se o tzv. elasticitě vyživovacího vztahu neboli jeho opětovném vzniku.²⁹ Na trvání vyživovacího vztahu nemá vliv ani jmenování poručníka, svěření dítěte do péče jiné osoby nebo pěstounská péče, soud rozhodne o vyživovací povinnosti i v případě, že je dítě umístěno do ústavní nebo ochranné výchovy.³⁰

1.2.2 Odkázanost na výživu

Obecně lze říci, že základním předpokladem pro vznik a trvání vyživovací povinnosti je stav odkázanosti na straně oprávněného, jinými slovy neschopnost samostatně uspokojovat všechny své potřeby ať už z příjmů ze zaměstnání, vlastního majetku nebo dávek z pojistných systémů. Toto pravidlo najdeme v § 911 občanského

²³ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHÁLOVÁ, L. a kol. *Rodinné právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 161.

²⁴ Tamtéž, s. 167.

²⁵ Tamtéž, s. 173.

²⁶ MELZER, F., TÉGL, P. a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655 - 975*. Praha: Leges, 2016, s. 1638.

²⁷ ŠMÍD, O., VACOVÁ, R., a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, s. 53.

²⁸ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHÁLOVÁ, L. a kol. *Rodinné právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 236.

²⁹ ŠMÍD, O., VACOVÁ, R., a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, s. 36.

³⁰ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek II*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 577.

zákoníku. Pro určení výživného pro nezletilé dítě, které není plně svéprávné, zákon stanovuje výjimku v § 915 odst. 1 občanského zákoníku,³¹ který zní: „*životní úroveň dítěte má být zásadně shodná s životní úrovní rodičů. Toto hledisko předchází hledisku odůvodněných potřeb dítěte.*“³² Blíže ke schopnosti dítěte samo se živit kapitola čtvrtá.

1.2.3 Soulad s dobrými mravy

Toto kritérium nenalezneme přímo v části týkající se vyživovací povinnosti k dětem, ale tato zásada je upravena v obecné části občanského zákoníku³³ v § 2 odst. 3 ve znění: „*výklad a použití právního předpisu nesmí být v rozporu s dobrými mravy a nesmí vést ke krutosti nebo bezohlednosti urážející obyčejné lidské citění.*“³⁴ Tento pojem nemá legální definici, proto se o jeho vymezení pokouší teoretici i soudy. V odborné literatuře se lze setkat s názorem, že „*dobré mravy lze charakterizovat coby ekvitní nástroj, jenž spolu s některými dalšími instituty umožňuje soudu hledat spravedlivé posouzení konkrétního případu tam, kde by aplikace právních norem mohla vést k řešení zjevně nespravedlivému.*“³⁵ „*Dobré mravy lze chápat jako pojem reprezentující určitě hodnoty, k jejichž normativnímu prosazení jejich použití směřuje. Jedná se o hodnoty, které mají původ v jiných normativních systémech, než je právo, a které mají povahu hodnot, jejichž porušení nelze přiznat právní ochranu. Tyto hodnoty i jejich rozsah se mohou v čase měnit, proto i konkrétní obsah pojmu dobrých mravů zůstává, resp. musí zůstat otevřený, aby mohl plnit svůj účel.*“³⁶ Ústavní soud ve svém nálezu judikoval, že „*dobré mravy jsou souhrnem etických, obecně zachovávaných a uznávaných zásad, jejich dodržování je mnohdy zajišťováno právními normami, tak aby každé jednání bylo v souladu s obecnými morálními zásadami demokratické společnosti. Tento obecný horizont, který vývojem společnosti rozvíjí i svůj morální obsah v prostoru a čase, musí být posuzován z hlediska konkrétního případu také v daném čase, na daném místě a ve vzájemném jednání účastníků právního vztahu.*“³⁷ Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí dovodil, že za „*dobré mravy je třeba pokládat souhrn společenských, kulturních a mravních norem, jež v historickém vývoji osvědčují jistou neměnnost, vystihují podstatné historické tendence, jsou sdíleny*

³¹ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHÁLOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (655 – 975). Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1053 – 1054.

³² Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

³³ ŠMÍD, O., VACOVÁ, R. a kol. *Výživné.* Praha: Leges, 2017, s. 33.

³⁴ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

³⁵ LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654). Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1 – 37.

³⁶ Tamtéž, s. 2077 – 2091.

³⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 26. února 1998, sp. zn. II. ÚS 249/97

*rozhodující částí společnosti a mají povahu norem základních.*³⁸ Jak lze z výše uvedených definic vyčíst, není jednoduché pojem dobré mravy definovat, protože se jedná o neurčitý právní pojem, který se navíc v rámci času a vývoje společnosti může měnit, proto je vždy třeba přihlížet ke konkrétním okolnostem daného případu.

Je zapotřebí při aplikaci tohoto principu nezapomenout i na ostatní právní principy v rámci poměřování právních principů, v našem konkrétním případě je to na jedné straně rozpor s dobrými mravy a na druhé straně zejména blaho dítěte a v neposlední řadě i s povinností rodiče řádně své dítě vychovávat, pečovat o jeho mravní vývoj, být všestranným příkladem svému potomkovi, zejména pokud se jedná o způsob života a chování v rodině.^{39 40} Tady je krásně vidět, jak je výchova dítěte důležitá. Říká se, že „dítě je zrcadlem svých rodičů“. Pokud je dítě řádně vychováno a vzalo za vlastní základy slušného chování a morálky, tak by nemohla nastat situace, že dítě, v tomto konkrétním případě už zletilé, protože ve většině případů nezletilé děti ještě studují a řádně se připravují na své budoucí povolání, by po svých rodičích žádalo výživné, pokud by měl být naplněn rozpor s dobrými mravy, ačkoliv dítě o tomto pojmu nemusí mít konkrétní představu, ale přijde mu to jednoduše nemorální, neetické. Je si vědomo, že už je v situaci, kdy se o sebe musí postarat samo a nemůže žádat o pomoc rodiče, případně jiné osoby. Krajský soud v Ústí nad Labem ve svém rozhodnutí uvedl, že k aplikaci kritéria souladu s dobrými mravy u nezletilého dítěte musí dosáhnout alespoň 15 let věku.⁴¹ V tomto věku se už předpokládá vyšší stupeň rozumové vyspělosti, zákonodárce váže na dosažení tohoto věku relativní trestní odpovědnost. V tomto věku lze předpokládat, že nezletilý by mohl být natolik vyspělý, aby byl schopen po vlastní úvaze rozlišit, zda je vhodné v rámci základní slušnosti a úcty k rodičům žádat výživné, když se k rodičům chová arogantně, nekomunikuje a odmítá jakýkoliv kontakt.⁴²

Podmínky vzniku vyživovací povinnosti můžeme rozdělit na pozitivní a negativní. Pozitivní podmínky jsou existence rodinněprávního vztahu, mezi jehož subjekty vzniká vyživovací vztah a dále odkázanost na výživu, resp. neschopnosti sám se živit na straně oprávněného subjektu. Jedinou negativní podmínkou je soulad výživného s dobrými mravy.⁴³

³⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. listopadu 2014, sp. zn. 33 Cdo 901/2014

³⁹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 884 odst. 1

⁴⁰ KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, TELEČEK, Ivo. Výživné v novém občanském zákoníku. *Bulletin advokacie*, 2014, č. 3, s. 23 – 31.

⁴¹ Rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 24. dubna 2006, sp. zn. 10 Co 976/2005

⁴² RAŠKOVSKÝ, David. Dobré mravy jako kritérium přiznání výživného. *Právní fórum*, 2012, č. 9, s. 421 - 427.

⁴³ ŠMÍD, O., VACOVÁ, R. a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, s. 30.

2 Rozsah a výše výživného

Pokud v rodině všechno funguje, jak má, je vyživovací povinnost ze strany povinného subjektu poskytována dobrovolně a není zapotřebí určovat, kolik přesně výživné činí. Až když není výživné poskytováno dobrovolně nebo je poskytováno v nižším rozsahu, než ve kterém trvá zákonná povinnost, je třeba autoritativního rozhodnutí soudu.⁴⁴

Základním předpokladem pro stanovení konkrétní výše jednotlivých dávek výživného je třeba zjistit, zda vyživovací vztah existuje.⁴⁵ K vyživovacímu vztahu a jeho vzniku a existenci viz Kapitola 1.

*„Rozsah výživného by se dal jednoduše charakterizovat jako výše a obsah jednotlivých dávek výživného, tzn. kolik a co má osoba k výživě povinná poskytovat z titulu výživného.“*⁴⁶ Česká právní úprava je obecná, nezná pojem objektivizace výživného pomocí tabulek, procent či maximálních nebo minimálních hranic výživného. To způsobuje, že jsou na soudní praxi kladeny vysoké nároky, protože je zde velký prostor pro uvážení a je třeba brát v potaz specifické okolnosti jednotlivých případů. Na druhou stranu musí být soudní rozhodnutí předvídatelná v souladu s principem legitimního očekávání,⁴⁷ které zní: *„každý, kdo se domáhá právní ochrany, může důvodně očekávat, že jeho právní případ bude rozhodnut obdobně jako jiný právní případ, který již byl rozhodnut a který se s jeho právním případem shoduje v podstatných znacích, byl-li právní případ rozhodnut jinak, má každý, kdo se domáhá právní ochrany, právo na přesvědčivé vysvětlení důvodu této odchylky.“*⁴⁸ Právě v otázce určování výše výživného je tento princip značně problematický, protože každý jednotlivý případ má svá specifika. Je množství situací, ve kterých se dítě a rodič mohou nacházet a které mají vliv na určení výše výživného. Na straně dítěte to je věk, nástup do mateřské, základní nebo střední školy, zahájení studia na vysoké škole, zdravotní stav, četnost a finanční náročnost volnočasových aktivit. S ohledem k nejednotnosti soudního rozhodování, které bylo oprávněně kritizováno, vydalo Ministerstvo spravedlnosti v květnu 2010 doporučující tabulku pro výpočet výživného, kterou lze použít pro případ určování výživného pro rodiny s jedním nebo dvěma dětmi, to je asi 80% všech rozcházejících se párů.⁴⁹ Doporučující tabulka pro výpočet výživného vypadá následovně:

⁴⁴ ŠMÍD, O., VACOVÁ, R. a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, s. 37.

⁴⁵ Tamtéž, s. 37 – 38.

⁴⁶ Tamtéž, s. 38.

⁴⁷ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHÁLOVÁ, L. a kol. *Rodinné právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 259.

⁴⁸ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁹ KOVÁŘOVÁ, D. *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014, s. 45.

Kategorie	Věk dítěte	Procentuální rozmezí
1.	0 – 5 let	11 – 15 %
2.	6 - 9 let	13 – 17 %
3.	10 – 14 let	15 – 19 %
4.	15 – 17 let	16 – 22 %
5.	18 a více let	19 – 25 %

Tabulka je uspořádána do pěti kategorií s ohledem na věk dítěte. Jednotlivé kategorie reflektují změny, které obvykle nastávají v určité fázi života dítěte, jedná se o podstatné změny spojené se zvýšenými výdaji na dítě, začátek školní docházky, nástup na střední školu a studium na vysoké škole. Výše výživného představuje procentuální rozmezí z měsíčního čistého příjmu povinného rodiče. Je stanovena spodní a horní hranice, spodní hranice bude využita většinou v případech, kdy má povinný více vyživovacích povinností.⁵⁰ „*Tabulka stojí na těchto třech zásadách, a to: má-li rodič nezaopatřené děti, je jeho povinností se o ně postarat, výživné má přednost před leasingem a hypotékou, dítě má právo podílet se na životní úrovni svých rodičů, i kdyby neměli reálné příjmy.*“⁵¹

Jak už bylo výše řečeno, zákon poskytuje pouze abstraktní rozsah výživného, a to pomocí zákonných kritérií, která musí být naplněna pro určení konkrétní výše výživného.⁵² Tato kritéria jsou upravena v § 913 občanského zákoníku: „*pro určení rozsahu výživného jsou rozhodné odůvodněné potřeby oprávněného a jeho majetkové poměry, jakož i schopnosti, možnosti a majetkové poměry povinného. Dále je třeba přihlídnout k tomu, že povinný o oprávněného osobně pečuje, a k míře, v jaké tak činí, přihlídnout se popřípadě i k péči o rodinnou domácnost.*“⁵³

2.1 Odůvodněné potřeby oprávněného

Vymezení odůvodněných potřeb dítěte je značně široké a nelze stanovit taxativním výčtem, protože jsou různé u každého jedince a rozdíl je nepatrný nejen u dětí odlišného věku, ale významnou roli hraje také nepříznivý zdravotní stav nebo volnočasové aktivity.⁵⁴ Za odůvodněné potřeby lze označit „*všechny potřeby nutné pro kulturního člověka.*“⁵⁵ Mezi odůvodněné potřeby nepochybně patří uspokojení základních potřeb člověka, minimum pro udržení zdravého života, tedy strava, oblečení, bydlení, náklady na hygienické potřeby. Ubytování je poskytováno zpravidla v bytě nebo domě spolu s rodiči,

⁵⁰ KOVÁŘOVÁ, D. *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014, s. 45.

⁵¹ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLČÍKOVÁ, Z., WESTPHÁLOVÁ, L. a kol. *Rodinné právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 235.

⁵² ŠMÍD, O., DEMJANOVÁ, R. a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, s. 147.

⁵³ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁴ ŠMÍD, O., DEMJANOVÁ, R. a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, s. 156.

⁵⁵ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLČÍKOVÁ, Z. *České rodinné právo*. 3. vydání. Brno: Doplněk, 2006, s. 262.

u zletilých dětí to může být zajištění peněz na bydlení v místě, kde dítě studuje. Kromě těchto primárních potřeb spadají do odůvodněných potřeb i potřeby, které jsou mimo rámec životního minima a slouží k rozvoji osobnosti dítěte a jeho realizaci. Tyto potřeby jsou většinou závislé na zaměření dítěte, jeho vlohách a předpokladech nebo zdravotním stavu a s ním spojené omezení, ale také jsou značně závislé na majetkových poměrech rodičů.⁵⁶ „*Jsou-li reálné schopnosti a možnosti rodičů velmi omezené, jsou odůvodněnými pouze běžné potřeby dítěte, které nepřesahují obvyklou základní míru „všech nezbytných potřeb nutných pro život kulturního člověka. Jsou-li reálné možnosti a schopnosti rodičů velmi široké, jsou odůvodněnými též další potřeby dítěte, které nejsou nezbytné, ale prospěšné všestrannému vývoji dítěte.*“⁵⁷ Mezi tyto potřeby nepochybně spadá i vzdělání a volnočasové aktivity, ať už sportovní nebo umělecké. Do výživného se také započítávají výdaje spojené s kulturním obohacením dítěte. Zdravotní stav dítěte také ovlivňuje vyživovací povinnost, ať už se jedná o zdravotně postižené dítě nebo dítě, které trpí běžnými chorobami. Mezi tyto výdaje můžeme zařadit například náklady na dioptrické brýle, rovnátka nebo léky na alergii. Odůvodněné potřeby se taky mění podle věku dítěte. V životě dítěte lze vyzorovat mezníky, se kterými je spojena i změna odůvodněných potřeb, první okamžik je logicky narození dítěte a potřeba tzv. vybavičky, jako je dětská postýlka, kočárek, pleny apod. Za první mezník je označován věk 3 let, ve kterých dítě zpravidla nastupuje do mateřské školy. Velmi výrazným mezníkem je nástup dítěte na základní školu a s ním spojený nákup školních pomůcek. V tomto věku, tedy věku 6 let, už dítě začíná navštěvovat zájmové aktivity a kroužky. V dnešní době je běžné, že většina dětí pokračuje ve studiu na střední škole, kdy nástup na střední školu lze označit za další mezník v životě dítěte. A jako poslední je zde nástup na vysokou školu, pokud dítě pokračuje ve svém vzdělávání a přípravě na budoucí povolání.⁵⁸

Dle komentáře lze potřeby rozdělit na hmotné, které zahrnují ošacení, hračky, školní a studijní potřeby, zdravotní pomůcky, sportovní potřeby apod., a dále na nehmotné, kde představují vzdělání, včetně zápisného a školného, kulturní a duševní rozvoj osobnosti, rekreace atd.⁵⁹

---

⁵⁶ ŠMÍD, O., DEMJANOVÁ, R. a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, s. 156.

⁵⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 3. prosince 1965, sp. zn. 5 Cz 112/65

⁵⁸ ŠMÍD, O., DEMJANOVÁ, R. a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, s. 157 - 158.

⁵⁹ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHÁLOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1057 – 1070.

Potřeby dítěte lze také rozlišit podle toho, zda vznikají průběžně nebo jsou jednorázového charakteru.⁶⁰ V této souvislosti byl soudy vysloven názor, že „*při rozhodování o výživném je třeba zvažovat také potřeby vyskytující se nepravidelně nebo nahodile, avšak tyto potřeby nezletilého dítěte nemohou odůvodnit rozhodnutí o příspěvku na mimořádné výdaje, ale je nutno k nim přihlížet při určení výše výživného.*“⁶¹ Je zajímavé, že ani na tzv. výbavičku není možné žádat mimořádný příspěvek, jak vyplývá z ustálené judikatury soudů. „*K nákladům spojeným s pořízením výbavičky je třeba přihlídnout při vyměrování výživného pro dítě.*“⁶² Nejsm si jistá, zda je tento postup zcela správný. Ne všechny jednorázové výdaje dítěte jsou dopředu známy, a tím pádem je nelze zahrnout do pravidelné splátky výživného. Jedná se o výdaje na školku nebo školu v přírodě, školní výlety a exkurze, lyžařské nebo sportovní pobyty, které mohou být povinné v rámci školního vzdělávacího programu. I tyto výdaje mohou značně zasáhnout do rozpočtu a je spravedlivé, aby se na těchto výdajích podíleli oba rodiče. Rozdílná je situace, pokud by se jednalo o situaci, kdy lze uplatnit klauzuli rebus sic stantibus, neboť rozhodnutí o výživném jsou změnitelná na základě změny poměrů.⁶³ Tento institut se může uplatnit například za situace, kdy dítě dlouhodobě onemocní, a tím pádem se zvýší nároky na výdaje na zdravotní péči, léky, pomůcky apod. Tento přístup potvrdil i Nejvyšší soud, který vyslovil, že nelze dovodit povinnost rodiče poskytovat kromě měsíčního výživného na nezletilé dítě ještě další jednorázový příspěvek na úhradu některých potřeb nezletilce. Ke změně výživného lze přistoupit, pokud došlo ke změně poměrů.^{64 65}

„*Rozhoduje-li soud o vyživovací povinnosti rodiče k dítěti nebo o vyživovací povinnosti předka k nezletilému dítěti, které nenabýlo plné svéprávnosti, a majetkové poměry osoby výživou povinné to připouštějí, lze za odůvodněné potřeby dítěte považovat i tvorbu úspor, nevylučují-li to okolnosti zvláštního případu.*“⁶⁶ Znění zákona neuvádí žádný příklad, který by umožnil posoudit, kdy je tvorba úspor na místě. Zákon pouze stanoví, že tvorba úspor je potřeba pokládat za odůvodněnou vždy, pokud to umožňují majetkové poměry osoby výživou povinné a nevylučují-li to zvláštní okolnosti případu. Na první pohled může vzniknout pochybnost, jestli úspory mají být vytvořeny za účelem

⁶⁰ SVOBODA, K. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekodifikaci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 162.

⁶¹ Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. prosince 1994, sp. zn. 13 Co 588/94

⁶² Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 24. února 1966, sp. zn. 3 Co 23/66

⁶³ ŠÍNOVÁ, R., ŠMÍD, O., JURÁŠ, M. a kol. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace: rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. Praha: Leges, 2013, s. 194.

⁶⁴ POLIŠENSKÁ, P. *Přehled judikatury ve věcech vyživovací povinnosti rodičů*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2013, s. 73.

⁶⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. února 1989, sp. zn. 5 C 42/1988

⁶⁶ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

financování potřeb dítěte do doby, než bude schopno se samo živit, nebo zda může jít i o šetření peněz ve prospěch dítěte, které mu můžou pomoci nastartovat jeho samostatný život. S ohledem na to, že tvorba úspor je součástí vyživovací povinnosti a ta trvá, dokud není oprávněný schopen sám se živit, tak i úspory mohou být vytvářeny jen za účelem uspokojení výdajů, které mohou vzniknout do doby zániku vyživovací povinnosti rodiče k dítěti.⁶⁷ Tady vzniká rozpor, protože vyživovací povinnost trvá, dokud není dítě schopno se samo živit, zatímco úspory jsou majetkem dítěte, které nabývá možnost disponovat svým majetkem nabytím plné svéprávnosti, nejčastěji nabytím zletilosti, přičemž tvorba úspor je dle aktuální úpravy součástí vyživovací povinnosti. Pokud je od začátku určeno výživné v nadměrné výši, je počítáno s tvorbou úspor. Tato situace je ovšem v rozporu s názorem Ústavního soudu, kdy stanovil, že „*je právem rodičů rozhodnout, s kolika penězi má jejich dítě v tom kterém věku samo hospodařit, a ještě spíše je jich právem rozhodnout, zda mu při vstupu do života pomohou tím, že mu předají část svého majetku.*“⁶⁸ Ostatně tvorba úspor, a to poměrně ve značném rozsahu se jen těžko nechá podřadit pod odůvodněné potřeby a při tom byl zachován smysl a účel vyživovací povinnosti. Se zajímavým názorem ve svém článku přichází Křístek, který je pro zavedení institutu věna, které by nahradilo tvorbu úspor, ale bylo by splatné, až když se dítě osamostatní, tedy je schopno se samo se živit. Nejčastěji se bude jednat o případ dokončení studia, ať už středoškolského nebo vysokoškolského, případně uzavření sňatku. Dítě většinou již bude starší než 18 let, pokud bude studovat na vysoké škole pravděpodobně okolo 25 let a už bude mít více rozumu a životních zkušeností s hodnotou peněz a celkově nakládáním s majetkem, protože autor si pod pojem věno zařazuje i nemovitosti, byty, vybavení domácnosti, a dokonce i práva. Nebezpečí, že majetek promrhá a opět přijde za rodiči se žádostí o výživné, je menší, než když mu jsou úspory předány s nabytím zletilosti.⁶⁹ Dle mého názoru by stačilo, kdyby s úsporami, jako součástí vyživovací povinnosti, bylo dítěti umožněno nakládat až v situaci, kdy bude schopno samo se živit, a ne nabytím plné svéprávnosti. V tento okamžik, kdy dítě má takové příjmy, že se může samo živit, už zná hodnotu peněz a ví, jak těžké je vydělat. Líbí se mi i myšlenka, že by úspory nemusely nutně být jen ve formě peněz, ale i jako nemovitosti, cenné movité věci, např. cenné papíry nebo třeba práva (věcné břemeno).

---

⁶⁷ SVOBODA, Karel. K tvorbě úspor ve prospěch dítěte. *Právní rozhledy*, 2014, č. 12, s. 437.

⁶⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 16. prosince 2015, sp. zn. IV. ÚS 650/15

⁶⁹ KŘÍSTEK, Adam. Věnná povaha částky výživného, přesahující odůvodněné potřeby dítěte. *Právní rozhledy*, 2016, č. 15 – 16, s. 548.

2.2 Schopnosti, možnosti a majetkové poměry povinného

Literatura i judikatura se shodují na tom, že schopnosti povinného je třeba chápat jako subjektivní vlastnosti, možnosti povinného představují okolnosti objektivní povahy, které jsou nezávislé na osobě povinného a ten v zásadě nemá možnost jak je ovlivnit.⁷⁰ Vždy je třeba zkoumat jednak možnosti povinného k výživě z hlediska neomezené skupiny osob, vykazující stejné znaky jako k výživě povinná osoba co do věku, vzdělání, možnosti dopravního spojení s případným zaměstnáním apod., na druhé straně je třeba posoudit schopnosti daného konkrétního povinného, jako je jeho zdravotní stav nebo věk.⁷¹ Obě tyto hlediska nelze od sebe oddělovat a musí se posuzovat ve vzájemné souvislosti. Schopnosti může povinný ovlivňovat a sám se rozvíjet v rámci svých možností.⁷²

Soud zkoumá tzv. potencialitu příjmů, kdy většinou spolupracuje s jinými úřady, zejména s úřadem práce, pomocí něhož zjistí počet volných pracovních míst v profesním oboru rodiče a rozmezí, ve kterém se pohybují příjmy takových pracovníků.⁷³ Je třeba brát v potaz i lokalitu, kde povinný žije, protože každý region má jiné procento nezaměstnanosti a rozdílné volné pracovní pozice.⁷⁴ Pokud existují objektivní možnosti rodiče, je třeba zjistit, zda v rámci nich využívá svých schopností v plné míře. Nezáleží na fakticky vypláceném příjmu, rozhodný je ale příjem, kterého by mohl rodič dosáhnout. Pokud by pobíral příspěvky v nezaměstnanosti, brala by se v úvahu výše příjmu, kterého by rodič dosáhl, pokud by obsadil volné pracovní místo. Jestliže rodič práci vykonává, zkoumá se, zda tuto pracovní pozici vykonává řádně, tzn., zda nemá menší výdělek z důvodu neopodstatněné absence nebo porušení pracovní kázně. Podobně se zkoumá potencialita příjmu, jestliže povinný rodič nedosahuje takové mzdy, která by odpovídala jeho schopnostem. S ohledem na trh práce soud zkoumá, zda pro povinného existuje platově příznivější pracovní místo a případně zjišťuje důvody, proč povinný tuto práci nevykonává. Soud musí brát zřetel na zdravotní stav, organizační změny podniku u zaměstnavatele a jiné.⁷⁵ Ale i potencialita příjmu má svou mez, a to hranici životního minima.⁷⁶ Životní minimum představuje částka 3.410,- Kč měsíčně.⁷⁷ Jestliže se dostanou

---

⁷⁰ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek II.* Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 568.

⁷¹ ŠÍNOVÁ, R., ŠMÍD, O., JURÁŠ, M. a kol. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace: rodičovství, výchova a výživa nezletilého.* Praha: Leges, 2013, s. 203.

⁷² ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek II.* Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 568.

⁷³ ŠMÍD, O., DEMJANOVÁ, R. a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem.* Praha: Leges, 2017, s. 166.

⁷⁴ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek II.* Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 568.

⁷⁵ ŠMÍD, O., DEMJANOVÁ, R. a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem.* Praha: Leges, 2017, s. 166.

⁷⁶ Tamtéž, s. 169.

příjmy povinného rodiče po odečtení výživného pod tuto hranici, je to důvod ke snížení výživného. Zde můžeme vidět, že ani ochrana dítěte nemůže být bezmezná a končí tam, kde omezuje druhého právo na život.⁷⁸ Zákon v § 913 odst. 2 stanoví, že: „*je třeba zkoumat, zda se povinný nevzdal bez důležitého důvodu výhodnějšího zaměstnání či výdělečné činnosti nebo majetkového prospěchu.*“⁷⁹ Nejvyšší soud ve svém stanovisku vyjádřil názor, kdy je třeba aplikovat potencialitu příjmu, protože se nejedná o důležitý důvod, jde zejména o případy, „*kdy povinný dlouhodobě vykazuje účetní ztrátu, jestliže byl opakovaně sankčně vyřazen z evidence uchazečů o zaměstnání, vyhýbá se nabízené práci odpovídající jeho věku, zdravotnímu stavu a vzdělání, zavínil, že mu nevznikl nárok na invalidní důchod pro nesplnění doby pojištění, vzdal se bezúplatně či za zjevně nepřiměřeně nízkou úplatu nemovitosti či jiné věci vyšší majetkové hodnoty, z níž mohl mít majetkový prospěch či podíl na ní. Výkon vazby nebo trestu odnětí svobody, jde-li o trestný čin zanedbání povinné výživy ve smyslu § 196 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku či úmyslný trestný čin, odůvodňuje závěr o potencialitě příjmů povinného, který po dobu trvání vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody nemá žádné příjmy.*“⁸⁰ „*Jestliže podnikání rodiče povinného výživou je dlouhodobě ztrátové, je zapotřebí v řízení o určení (zvýšení) výživného pro dítě zabývat se otázkou reálné možnosti tohoto rodiče a zajistit si na trhu práce finanční příjem výkonem práce, např. v závislé činnosti.*“⁸¹

Soud může během řízení povinnému uložit, aby předložil listiny, které prokazují jeho příjem a majetkové poměry. Pokud se neprokáže v řízení o vyživovací povinnosti rodiče k dítěti nebo vyživovací povinnosti jiného předka k nezletilému dítěti, které nenabýlo plné svéprávnosti, uplatní se zákonná nevyvratitelná domněnka příjmu,⁸² která zní, že „*průměrný příjem osoby činí pětadvacetinásobek částky životního minima jednotlivce podle jiného právního předpisu.*“⁸³ Při uplatnění této domněnky činí průměrný příjem jednotlivce 85.250,- Kč.⁸⁴

„*Při rozhodování o výživném je vždy nutné přihlédnout nejen k fakticky dosahovaným příjmům rodiče, ale i k celkové hodnotě jeho movitého a nemovitého*

---

⁷⁷ Zákon č. 110/2006 Sb., zákon o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů, § 2

⁷⁸ ŠMÍD, O., DEMJANOVÁ, R. a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, s. 166.

⁷⁹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁰ Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 19. října 2016, sp. zn. Cpjn 204/2012

⁸¹ Rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 28. května 2003, sp. zn. 10 Co 550/2002

⁸² HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHÁLOVÁ, L. a kol. *Rodinné právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 233.

⁸³ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 916

⁸⁴ Zákon č. 110/2006 Sb., zákon o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů, § 2

majetku.“⁸⁵ Vlastnictví nemovitostí nebo jiných cennějších movitostí vypovídá o celkových majetkových poměrech rodiče, proto je nutné tyto okolnosti zjišťovat, ovšem není možné k nim vždy přihlížet ve stejné míře.⁸⁶ Pokud rodič vlastní byt, ve kterém bydlí, nelze po něm požadovat, aby ho prodal, protože náklady na vlastní bydlení jsou nižší, než by byly náklady na bydlení v nájemním bytě.⁸⁷ Odlišná je situace, pokud rodič vlastní majetek, který je zpeněžitelný a který přímo neužívá pro vlastní potřebu, pokud není v jeho možnostech a schopnostech hradit odůvodněné potřeby dítěte jinak.⁸⁸ Tady opět nastupuje potencialita příjmu, kdy povinný nemá žádný příjem, ale soud zjistí, že vlastní několik nemovitostí nebo jiný hodnotný majetek. Soud vezme v potaz možnost povinného prodat tyto movité či nemovité věci a z výtěžku z prodeje uhradit pohledávku na výživném. V tomto případě se dostávají do konfliktu dva právní principy, a to právo vlastnit majetek a na druhé straně ochrana života dítěte, která musí převážet.⁸⁹

Tento postup je rozhodně zcela správný, nebylo by spravedlivé, kdyby rodič, který vlastní značný majetek a díky němu nemusí pracovat ani vyvíjet jinou aktivitu, aby si zajistil příjem, nemusel platit výživné, protože by mu nebylo na základě dokladu o příjmu vyměřeno. Majetek povinného hraje taktéž velkou roli.

Soud také musí přihlížet k aktivním nebo naopak pasivním úkonům povinného, které ve svém výsledku mohou zmenšit nebo nerozmnožit jeho majetek. Jedná se zejména o zřeknutí se dědického práva, odmítnutí dědictví, vzdání se dědictví, vzdání se práva, prominutí dluhu a další. Takovéto úkony je třeba důsledně hodnotit jednak s ohledem na právní povahu sporného úkonu a s ním spojená majetková rizika nebo rozsah zákonné odpovědnosti povinného a také s ohledem na relevantní okolnosti posuzovaného případu.⁹⁰

V souvislosti s potencialitou příjmu hodnotí soud také to, zda rodič výživou povinný nepodstupuje nepřiměřená majetková rizika, jejich následkem by se mohly reálné možnosti platit výživné snížit. Každý člověk by měl jednat s ohledem na vlastní osobní poměry a zohlednění svých vyživovacích povinností. Rodič, který má vyživovací povinnost k nezletilému dítěti, si má při svém jednání počínat tak, aby neohrozil nebo nesnížil schopnost vyživovat své dítě, proto musí dodržovat vyšší míru obezřetnosti než

---

⁸⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 7. března 2007, sp. zn. I. ÚS 527/06-2

⁸⁶ KOTRADY, Pavel. Pohled soudní praxe na některé otázky týkající se stanovení výše výživného. *Bulletin advokacie*, 2015, č. 7 – 8, s. 45 – 55.

⁸⁷ Rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě, sp. zn. 13 Co 483/2014

⁸⁸ Rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě, sp. zn. 14 Co 480/2014

⁸⁹ ŠMÍD, O., DEMJANOVÁ, R. a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, s. 167.

⁹⁰ MELZER, F., TÉGL, P. a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655 – 975*. Praha: Leges, 2016, s. 1660.

člověk, který takovou vyživovací povinnost nemá.⁹¹ „*Nepřiměřeným majetkovým rizikem je konání, které podstatně zvyšuje nebezpečí, že rodič přijde o svůj stávající příjem nebo o majetkový prospěch, který lze v budoucnu očekávat.*“⁹² Za nepřiměřené majetkové riziko můžeme označit nerealistický odhad rodiče dosáhnout podnikatelského zisku, na jehož základě rodič opustí svůj dosavadní příjem, např. zaměstnání nebo vynaloží finanční prostředky, aniž lze reálně očekávat jejich návrat. Nepřiměřeným majetkovým rizikem může být i uzavření nevyvážené smlouvy, v níž se rodič zaváže pro případ nesplněných svých smluvních povinností nést nestandardně vysoké sankce, např. ve formě smluvních pokut.⁹³ Judikatura pokládá za nepřiměřené majetkové riziko i dlouhodobě ztrátové podnikání, pokud rodič povinný k výživě bez přiměřeného důvodu spoléhá, že se v budoucnu příjmy z jeho podnikání zlepší.⁹⁴

Při zjišťování majetkových poměrů rodiče se mezi příjem nezapočítávají přídatky na děti bez ohledu na to, kterému z rodičů jsou vypláceny. Tyto dávky patří dítěti, a proto se nezapočítávají do příjmu rodiče. Obdobně nelze při výpočtu výživného zohledňovat splátky úvěrů, leasingu a hypoték, které rodič pravidelně platí.⁹⁵ Nelze plnit přednostně tyto závazky na úkor zajištění řádné výživy nezletilých dětí, která je pohledávkou přednostní. Výše zmíněné závazky na sebe osoba povinná bere dobrovolně, i když ví, že má vyživovací povinnost k dítěti.⁹⁶

2.3 Shodná životní úroveň

Pro vyživovací povinnost rodičů k dětem zákon stanovuje speciální kritérium, a to „*životní úroveň dítěte má být zásadně shodná s životní úrovní rodičů. Toto hledisko předchází hledisku odůvodněných potřeb dítěte.*“⁹⁷ Jak vyslovil Ústavní soud, je nutno přihlížet mimo jiné i ke způsobu života, resp. životní úrovni povinného.⁹⁸ Životní úroveň lze definovat jako určitý stupeň uspokojování životních, tj. hmotných i nehmotných potřeb subjektu, v úzkém vztahu k dalším faktorům. Jedná se o kategorii socio-ekonomickou, nikoliv právní, i když ji nelze zcela přesně kvantifikovat, má celou řadu kvalitativních indikátorů. Obsahuje především úroveň výživy, oblékání, bydlení, vzdělávání a kultury,

⁹¹ SVOBODA, K. *Rodičovství, osvojení a výživné děti po rekodifikaci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 141.

⁹² Tamtéž, s. 141 – 142.

⁹³ Tamtéž, s. 141.

⁹⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 30. července 2013, sp. zn. II ÚS 979/13

⁹⁵ KOVÁŘOVÁ, D. *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014, s. 44 – 45.

⁹⁶ KOTRADY, Pavel. Pohled soudní praxe na některé otázky týkající se stanovení výše výživného. *Bulletin advokacie*, 2015, č. 7 – 8, s. 45 – 55.

⁹⁷ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 915 odst. 1

⁹⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 7. března 2007, sp. zn. I. ÚS 527/06-2

zdravotní a sociální péče.⁹⁹ Stejná životní úroveň ale nemusí znamenat stejné množství peněz pro osobní spotřebu, protože se každý jedinec vyznačuje jinými osobními, kulturními a pracovními potřebami. Se získáním vyššího příjmu je většinou potřeba i vyšších nákladů, jako nákladů na prezentaci, vzdělávání, relaxaci apod.¹⁰⁰

Je na místě rozlišovat mezi realizovanou životní úrovní a potencionální životní úrovní. Nelze rodiče nutit k tomu, aby žili životní úrovní přímo odpovídající jejich majetku. Podstatou shodné životní úrovně je, aby na všechny členy v rodině bylo nahlíženo stejně a aby bylo jejich postavení při využívání rodinných zdrojů alespoň obdobné. Shodnou životní úroveň mezi rodiči a dětmi je třeba hledat především v samotném způsobu života, využívání kulturních, společenských a sportovních možností. Stejná životní úroveň má umožnit dítěti žít stylem života, který je ve srovnání s ostatními členy rodiny nevylučuje z celku rodiny nebo nevytváří nedůvodné rozdíly mezi rodiči a dětmi.¹⁰¹

Vyživovací povinnost a rodičovská odpovědnost, která v sobě zahrnuje právo rodiče dítě vychovávat, které je dokonce ústavně zaručeno,¹⁰² jsou odděleny a zákon nestanoví nic o jejich vzájemné provázanosti.¹⁰³ V praxi ovšem může nastat situace, že se vyživovací povinnost a právo rodiče dítě vychovávat dostane do konfliktu. Právo a zároveň povinnost rodiče dítě vychovávat nepochybně zahrnuje i otázky, které se týkají finanční gramotnosti, celkově hospodárného a střídmeho života, naučit dítě, že peníze mají svoji hodnotu, nic není v životě zadarmo a člověk musí peníze vydělávat. Tato situace se týká většinou případů, kdy má rodič nadstandardní příjmy. V této otázce Ústavní soud judikoval, že „v případě rodiče s vysoce nadstandardními příjmy může být stanovení nepřiměřeně vysokého výživného, které dítěti i po dokončení přípravy na povolání umožní dlouhodobý či trvalý bezpracný život, nejen v rozporu s nejlepšími zájmy dítěte, ale může též porušovat právo rodiče vychovávat své dítě, jež je zaručeno čl. 32 odst. 4 Listiny základních práv a svobod.“¹⁰⁴ Je zcela adekvátní, aby rodiči s nadstandardními příjmy bylo stanoveno i nadstandardně vysoké výživné, nicméně jeho výše by měla mít určité hranice. Toto rozhodnutí není pokus o stanovení maximální výše výživného, tato hranice zůstává na volné úvaze soudu, ale soud by měl v souvislosti se stanovením výše výživného zachovat

⁹⁹ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek II.* Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 579.

¹⁰⁰ KOVÁŘOVÁ, D. *Vyživovací povinnost po rekonstrukci.* Praha: Leges, 2014, s. 32.

¹⁰¹ LUŽNÁ, Romana. Stanovení výše výživného pro rodiče s nadstandardními příjmy (2.). *Právo a rodina*, 2016, 18. ročník, č. 6, s. 19 – 21.

¹⁰² Usnesení č. 2/1993 Sb., usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, čl. 32 odst. 4

¹⁰³ DEMJANOVÁ, Radka. Vliv rodičovské odpovědnosti na rozsah vyživovací povinnosti. *Právo a rodina*, 2017, 19. ročník, č. 5, s. 18 – 22.

¹⁰⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 16. prosince 2015, sp. zn. IV. ÚS 650/15

smysl a účel vyživovací povinnosti.¹⁰⁵ Pokud je stanoveno nadprůměrné výživné, je zde prostor pro tvorbu úspor. Může nastat i situace, kdy prostředky z běžné splátky výživného nejsou všechny dítětem spotřebovány. Z těchto prostředků mohou být hrazeny pouze potřeby dítěte, nikoliv dalších osob. Nespotřebované výživné se stává majetkem dítěte.¹⁰⁶ Dle zákona lze majetek dítěte se souhlasem soudu použít k výživě rodiče a sourozence dítěte.¹⁰⁷ Může tak nastat celkem zvláštní situace, kdy rodič, který má vyšší životní úroveň, a dítě bydlí s rodičem, který má nižší životní úroveň, vlastně přispívá i na tohoto druhého rodiče, i když je pravděpodobné, že vztahy mezi nimi nejsou dobré, když se nedokážou domluvit a rozhoduje soud. Tato skutečnost by ovšem neměla soudu bránit v tom, pokud tomu odpovídají příjmy, aby bylo stanoveno vysoké výživné.

Pokud spolu rodiče dítěte nežijí, dítě má právo podílet se na životní úrovni toho rodiče, jehož životní úroveň je vyšší.¹⁰⁸ Výsledná životní úroveň dítěte může být v důsledku životní úrovně jednoho z rodičů vyšší, než životní úroveň druhého rodiče. Pokud dítě bydlí u rodiče s vyšší životní úrovní nebo o dítě pečuje rodič, který má značně vyšší životní úroveň než druhý rodič, neznamená to, že by vyživovací povinnost zanikla, protože stále jsou naplněné zákonné předpoklady pro vznik a trvání vyživovací povinnosti. Rodič s nižší životní úrovní se na vyživovací povinnosti podílí ve vazbě na svoje schopnosti, možnosti a majetkové poměry. Výživné od tohoto rodiče lze považovat jako příspěvek na základní potřeby dítěte, naopak druhý rodič hradí náklady, které odpovídají jeho životní úrovni, tedy pokud jezdí několikrát ročně na dovolené, měl by tyto dovolené dopřát i dítěti.¹⁰⁹ Nižší soudy vyslovily názor, že pokud dítě žije s rodičem, jehož životní úroveň je na rozdíl od druhého z rodičů velmi vysoká, lze dojít k závěru, že vyživovací povinnost rodiče, který s dítětem nežije, zaniká. Jednalo se o rodiče, jehož příjem byl na hranici existenčního minima.¹¹⁰ S tímto názorem úplně nesouhlasím, protože stále jsou naplněny zákonné podmínky, za kterých vznikla a trvá vyživovací povinnost, i kdyby měla být konkrétní dávka výživného určena jako minimální příspěvek s ohledem na životní úroveň bohatšího rodiče. Na druhé straně pokud dítě žije u rodiče s nižší životní úrovní, tak pravděpodobně i bydlení a ošacení odpovídá životní úrovni rodiče, u kterého žije, i když druhý rodič s vyšší životní úrovní má luxusnější bydlení, a tím pádem fakticky dítě nesdílí

¹⁰⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 16. prosince 2015, sp. zn. IV. ÚS 650/15

¹⁰⁶ ŠMÍD, O., DEMJANOVÁ, R. a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, s. 165.

¹⁰⁷ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 900 odst. 2

¹⁰⁸ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHÁLOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1072 – 1105.

¹⁰⁹ ŠMÍD, O., DEMJANOVÁ, R. a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, s. 161.

¹¹⁰ Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. ledna 1996, sp. zn. 14 Co 755/1995

totožnou životní úroveň jako rodič s vyšší životní úrovní. To je možné v praxi kompenzovat alespoň tím, že dítě jezdí s tímto rodičem na dovolenou, platí mu finančně náročnější volnočasové aktivity nebo třeba vzdělání.

Dále je na místě uvést, že pokud rodič sdílí domácnost s novým partnerem nebo partnerkou, je potřeba zabývat se i majetkovými poměry a životní úrovní nového partnera nebo partnerky. Jedná se o zhodnocení současné rodinné a osobní situace povinného rodiče, která má také vliv na určení rozsahu výživného, protože pokud s někým sdílím domácnost, pravděpodobně sdílíme i náklady na její provoz a celkově životní styl a úroveň.^{111 112}

---

¹¹¹ FRANCOVÁ, M., DVOŘÁKOVÁ ZÁVODSKÁ, J. *Rozvody, rozchody a zánik partnerství*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 32.

¹¹² Nález Ústavního soudu ze dne 14. června 2016, sp. zn. II. ÚS 756/16

3 Majetkové poměry dítěte

Majetkové poměry oprávněného, tedy dítěte, jsou také jedním z kritérií, ke kterým soud přihlíží při určení rozsahu výživného.¹¹³ Toto hledisko umožňuje flexibilně reagovat na další skutkové okolnosti a zohlednit to, zda vůbec, případně v jaké výši jsou potřeby oprávněného kryty jiným způsobem.¹¹⁴ V dnešní době není až takovou výjimkou, že nezletilé děti mohou vlastnit vcelku i rozsáhlý majetek, jako například nemovitosti, cenné papíry, umělecká díla, autorská práva a podobně, který získaly zpravidla darováním nebo dědictvím.¹¹⁵ Zákon stanoví, že „nezletilé dítě, které není plně svéprávné, má právo na výživné, i když má vlastní majetek, ale zisk z majetku spolu s příjmem z výdělečné činnosti nestačí k jeho výživě.“¹¹⁶ Pro určení zisku z majetku dítěte se nejdříve z příjmu z daného majetku musí uhradit náklady na správu tohoto majetku. Za příjem z majetku lze považovat např. nájem, pacht, úrok. Naopak příjmem majetku se nerozumí to, co je nabyto za majetek dítěte (směnou nebo prodejem).¹¹⁷ Přináší-li majetek nezletilého nesvéprávného dítěte dostatečný zisk, který plně pokryje všechny odůvodněné potřeby dítěte, resp. má-li dítě dostatečné příjmy z výdělečné činnosti, pak lze mít za to, že právo na výživné nemá.¹¹⁸ Ale nelze zapomínat na pravidlo, že dítě má mít zásadnou shodnou životní úroveň rodičů a toto hledisko předchází odůvodněným potřebám.¹¹⁹

Důkazem opaku dovodíme, že zletilé dítě má právo na výživu od svých rodičů až tehdy, pokud spotřebuje veškerý svůj aktuálně prodejný majetek.¹²⁰ Tato úprava zřejmě vychází z toho, že do nabytí plné svéprávnosti dítěte spravují jmění dítěte rodiče jako součást rodičovské odpovědnosti.¹²¹ Rodiče mají povinnost o jmění dítěte pečovat s péčí řádného hospodáře,¹²² aby zůstaly zachovány majetkové hodnoty. Majetková podstata

¹¹³ Zákon č. 89/2012b., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 913 odst. 1

¹¹⁴ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek II.* Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 568.

¹¹⁵ LUŽNÁ, Romana. Použitelnost majetku nezletilého pro jeho potřeby a potřeby rodiny. *Právo a rodina*, 2015, 17. ročník, č. 6, s. 18 - 20.

¹¹⁶ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 912

¹¹⁷ ŠMÍD, O., DEMJANOVÁ, R. a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem.* Praha: Leges, 2017, s. 160.

¹¹⁸ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHÁLOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975). Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1055 – 1056.

¹¹⁹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 915 odst. 1

¹²⁰ SVOBODA, K. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva.* Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 124.

¹²¹ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHÁLOVÁ, L. a kol. *Rodinné právo.* 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 221.

¹²² Péče řádného hospodáře, je povinnost rodičů spravovat jmění tak, aby dítě neutrpělo újmu na svých majetkových zájmech. Blíže: HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHÁLOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975). Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 979 – 981.

jmění nesmí být dotčena.¹²³ Po nabytí plné svéprávnosti dítěte mu rodiče odevzdají spravovaný majetek. Pokaždé je ale třeba zohlednit, zda se zletilé dítě ještě soustavně připravuje na budoucí povolání a jeho výdělečná činnost je pouze příležitostná, či zda je příprava ukončena a dítě má objektivně, ale i subjektivně možnost samostatně upokojuvat své potřeby.¹²⁴ Nemyslím si, že by bylo správné, aby zletilé dítě bylo nuceno k tomu, aby prodávalo svůj majetek, pokud ještě řádně studuje. Až dokončí přípravu na svoje budoucí povolání, tak může s tímto majetkem hospodařit, pokud se jedná o nemovitost, tak i využívat k bydlení apod.

Jednou z výjimek, kdy lze prodat majetek nezletilého dítěte, je, pokud dítě projeví přání, aby byl jeho všestranný rozvoj zabezpečen způsobem, který se vymyká výdělkovým a majetkovým možnostem rodičů. Tento režim nepodléhá ustanovením zákona týkající se vyživovací povinnosti,¹²⁵ ale podléhá ustanovení týkající se péče jmění dítěte.¹²⁶ Toto přání dítěte musí být racionální, může se jednat například o studium na prestižní škole ať už tuzemské nebo zahraniční střední škole, pokud lze očekávat, že toto studium zabezpečí dítěti lepší vzdělání. Pokud se nebude jednat o běžnou záležitost¹²⁷ s nakládáním s majetkem dítěte, je k tomuto jednání potřeba souhlas soudu. Oprávnění rodičů pokrýt z majetku nezletilého dítěte jeho nadstandardní potřeby nezbavuje rodiče vyživovací povinnosti v souladu s jejich schopnostmi a možnostmi běžné potřeby dítěte.¹²⁸ Dalším příkladem, kdy může být dotčena podstata jmění nezletilého dítěte, je případ, že by vznikl nezaviněně ze strany rodičů jako osob výživou povinných hrubý nepoměr mezi poměry nezletilého dítěte a poměry rodičů. Může se jednat o situace, kdy rodiče přijdou bez svého zavinění o zaměstnání, stanou se invalidními, a tím pádem jejich výdělkové možnosti začnou být značně omezené. Zde by byl opět potřeba souhlas soudu, kdyby se nejednalo o běžnou správu jmění.¹²⁹

---

¹²³ SVOBODA, K. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekodifikaci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 131.

¹²⁴ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHÁLOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1055 – 1056.

¹²⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 910 a násl.

¹²⁶ Tamtéž, § 896 a násl.

¹²⁷ Zda se jedná, či nejedná o běžnou záležitost, je třeba posuzovat každé konkrétní právní jednání individuálně. Blíže: HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHÁLOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 985 – 990.

¹²⁸ SVOBODA, K. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekodifikaci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 131.

¹²⁹ LUŽNÁ, Romana. Použitelnost majetku nezletilého pro jeho potřeby a potřeby rodiny. *Právo a rodina*, 2015, 17. ročník, č. 6, s. 18 - 20.

Se jměním dítěte nepochybně souvisí i jeho příjmy, které má soud zohlednit při stanovení výše výživného. Je třeba uvést, že závislá práce¹³⁰ nezletilých nebo mladších patnácti let, kteří neukončili povinnou školní docházku, je zakázána. Tito nezletilí mohou vykonávat uměleckou, kulturní, reklamní nebo sportovní činnost.¹³¹ Dále mohou se souhlasem zákonného zástupce samostatně provozovat obchodní závod nebo jinou obdobnou činnost, k platnosti souhlasu zákonného zástupce se vyžaduje přivolení soudu.¹³² Jedná-li se o výtěžnou činnost nezletilého nesvéprávného dítěte, jsou zákonný zástupce nebo jiná osoba odpovědná za výchovu dítěte povinni písemně žádat o povolení příslušný úřad práce, má-li dítě mladší 15 let nebo dítě, které neukončilo povinnou školní docházku konat činnost uměleckou a kulturní vytvářením autorských děl nebo prováděním uměleckých výkonů podle zvláštního předpisu a provádění úkonů zejména v oblasti hudební, pěvecké a taneční, reklamní provádění úkonů v reklamě a propagaci výrobků, služeb nebo jiných objektů a předmětů a činnost modelingu, provádění sportovních výkonů na veřejnosti.¹³³ Podmínkou je, že tyto činnosti musí být přiměřeny věku dítěte, nesmí být pro něj nebezpečné, nebrání jeho vzdělání nebo docházce do školy a účasti na výukových programech, nepoškozují zdravotní, tělesný, duševní, morální nebo společenský rozvoj.¹³⁴ Podrobnosti týkající se těchto činností stanoví jiný právní předpis.¹³⁵ Naopak činnosti, které lze konat bez omezení, jsou zájmová kulturní činnost v amatérských souborech a základních uměleckých školách (vánoční koncerty, soutěže uměleckých škol), vystupování na uměleckých a kulturních akcích pořádaných školou, školským zařízením nebo ústavem sociální péče nebo na akcích, na kterých se škola, školská zařízení nebo ústav sociální péče organizačně podílejí (školní sportovní akce, prezentace výrobků žáků).¹³⁶ Důvodem je, že tyto činnosti nejsou a nemůžou být vykonávány za odměnu, kdežto činnosti, u kterých je třeba žádat úřad práce, mohou být vykonávány za odměnu a nezletilé dítě z nich může mít příjem. Pokud je dítě starší patnácti let a zároveň dokončilo povinnou školní docházku, tak pro něj výše uvedená omezení neplatí.

---

¹³⁰ Závislá práce je definována tak, že je vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, jménem zaměstnavatele, podle pokynů zaměstnavatele, zaměstnancem osobně, za plat, mzdu nebo odměnu za práci na náklady a odpovědnost zaměstnavatele, v pracovní době na pracovišti zaměstnavatele, případně na jiném dohodnutém místě. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, § 2

¹³¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 34

¹³² Tamtéž, § 33 odst. 1

¹³³ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHÁLOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1055 – 1056.

¹³⁴ LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 208 – 209.

¹³⁵ Zákon č. 435/2004 Sb., zákon o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, § 121– 124

¹³⁶ LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 208 – 209.

Dítěti může vzniknout nárok na dávky sociálního zabezpečení vyplácené státem. Je třeba rozlišovat, zda dítěti vznikl nárok na dávky z pojistných či nepojistných, resp. zabezpečovacích systémů. Dávky z nepojistných systémů je třeba zásadně považovat za subsidiární k vyživovací povinnosti mezi subjekty rodinného práva. Vyživovací povinnost předchází právu na dávky z nepojistných systémů, ať už jsou nazývány jakkoliv.¹³⁷ Dávky z nepojistných systémů jsou přídavek na dítě,¹³⁸ případně pokud by bylo dítě zdravotně handicapované, tak to může být příspěvek na péči,¹³⁹ mobilitu a na zvláštní zdravotní pomůcku.¹⁴⁰ Podmínky vzniku nároku na tyto dávky stanoví zvláštní zákony.¹⁴¹ S tímto pravidlem se plně ztotožňují, neboť rozhodnutí o pořízení dítěte je na rodičích, a když si ho pořídí, měli by být schopni zajistit mu všechny jeho potřeby, až když rodiče nemohou své povinnosti dostát, by měl nastupovat stát. Dávky z pojistných systémů, na které může dítěti vzniknout nárok, jsou sirotčí důchod a invalidní důchod.¹⁴² Podmínky vzniku nároku na jejich výplatu stanoví zákon o důchodovém pojištění.¹⁴³ Sociální dávky mají na stanovení výživného vliv, protože díky nim je naplněna část potřeb dítěte. Soudy však musí zohlednit, že primární vyživovací povinnost má rodič. Jestliže stanovení vyššího výživného povede k odebrání nebo snížení dávky ve prospěch dítěte, nelze k této dávce při stanovení výživného za dobu, kdy bude dávka odebrána, přihlížet. To, zda budou naplněny podmínky pro odnětí dávky, si soud posoudí jako předběžnou otázku.¹⁴⁴ „*Vznik nároku na výplatu invalidního důchodu zletilému dítěti připravujícímu se na budoucí povolání není bez dalšího důvodem zániku vyživovací povinnosti rodiče.*“^{145 146}

Co se týče dalších příjmů, které by dítě mohlo mít, tak „*ojedinělý příjem dítěte (např. v době školních prázdnin), které se jinak připravuje studiem na budoucí povolání, neovlivňuje zpravidla vyživovací povinnost.*“¹⁴⁷ Také veškeré finanční prostředky a dary od

¹³⁷ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHÁLOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975). Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1057 – 1070.

¹³⁸ KOLDINSKÁ, K., TRÖSTER, P. a kol. *Právo sociálního zabezpečení.* 7. podstatně přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 206 – 213.

¹³⁹ Tamtéž, s. 265 – 275.

¹⁴⁰ Tamtéž, s. 276 – 277.

¹⁴¹ Zákon č. 117/1995 Sb., zákon o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 108/2006 Sb., zákon o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 329/2011 Sb., zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

¹⁴² KOLDINSKÁ, K., TRÖSTER, P. a kol. *Právo sociálního zabezpečení.* 7. podstatně přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 161 – 169.

¹⁴³ Zákon č. 155/1995 Sb., zákon o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů

¹⁴⁴ SVOBODA, K. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva.* Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 164.

¹⁴⁵ POLIŠENSKÁ, P. *Přehled judikatury ve věcech vyživovací povinnosti rodičů.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2013, s. 133.

¹⁴⁶ Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 17. června 2010, sp. zn. 19 Co 183/2010

¹⁴⁷ Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 10. ledna 1968, sp. zn. 6 Co 676/97

příbuzných nebo jiných osob by neměly ovlivnit vyživovací povinnost.¹⁴⁸ Co se týká stipendií, je dle judikatury třeba zásadně přihlížet ke všem druhům, u prospěchového ale v menší míře, nepochybně proto, aby dítě neztratilo motivaci k dosahování co nejlepších výsledků.¹⁴⁹ ¹⁵⁰ Myslím si, že k těmto příjmům dítěte je třeba přistupovat individuálně a brát zřetel na všechny okolnosti daného případu. Pokud si dítě přivydělává na brigádách, tráví tam svůj volný čas, většinou je to z důvodu, že si chce přilepšit, koupit si něco, co si rodiče nemohou dovolit nebo jen ušetřit a z toho důvodu by tento příjem dítěte neměl být pro určení výše výživného rozhodující. Finanční dárky od příbuzných většinou dítě dostává za odměnu, ať už to jsou dobré známky, výpomoc nebo třeba k svátku či k narozeninám nebo jen tak na studia. Tyto prostředky poskytují dobrovolně, aniž by museli, protože primární vyživovací povinnost je na rodičích, nemělo by se k těmto darům taktéž přihlížet a zohledňovat je při určení výše výživného. Prospěchové stipendium má motivovat dítě k dobrým studijním výsledkům, aby si dítěte za tento finanční obnos mohlo pořídit něco pro sebe jako odměnu za výborný prospěch ve škole, a ne aby tyto prostředky byly zohledňovány při určení výživného, Pokud by k tomu tak bylo, tak by dítě ztratilo motivaci dosahovat výborných studijních výsledků.

---

¹⁴⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 21. dubna 2011, sp. zn. II. ÚS 3113/10

¹⁴⁹ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHÁLOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1055 – 1056.

¹⁵⁰ Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 10. ledna 1968, sp. zn. 6 Co 676/97

4 Schopnost dítěte samo se živit

Základním hmotněprávním kritériem pro vznik práva na výživné je jeho potřebnost neboli stav odkázanosti na výživu, slovy zákona neschopnost sám se živit. Materiálním znakem je zjištění, že oprávněný nedisponuje žádným vlastním příjmem nebo tak nízkým, že nepostačuje ke krytí jeho potřeb anebo výnosy z majetku, který vlastní, nedostačují pro úhradu osobních potřeb.¹⁵¹ Schopnost samostatně se živit není v zákoně definována, a proto je třeba vycházet z definice, kterou vytvořila judikatura. „*Schopnost samostatně se živit znamená, že dítě je schopno samostatně uspokojovat všechny své potřeby, a to hmotné, kulturní a další včetně potřeby bytové. Jinými slovy to znamená, že dítě má určitý trvalý příjem finančních prostředků, z něhož své potřeby hradí.*“¹⁵²

Nejde čistě o objektivní neschopnost sám se živit, ale o to, že po oprávněném nelze oprávněně požadovat, aby se sám živil, ale např. o to, aby vzhledem ke svým schopnostem a možnostem potenciálních povinných mohl dokončit přípravu na stav, kdy se už sám moci živit bude.¹⁵³ Někdy bývá mylně uváděno, že rodiče mají vyživovací povinnost vůči svým dětem do 18 let nebo do 26 let věku dítěte.¹⁵⁴ Dovršení 18 let věku, respektive nabytí zletilosti nemá na trvání vyživovací povinnosti vliv, což stanoví i zákon.¹⁵⁵ V právní úpravě lze vysledovat určité záruky zabezpečující zvýšenou právní ochranu dítěti, které dosud nenabylo zletilosti (např. zákaz započtení pohledávek proti pohledávkám na výživné nezletilého dítěte, které není plně svéprávné v § 1988 občanského zákoníku nebo úprava použitelnosti majetku nesvéprávného nezletilého dítěte v § 912 občanského zákoníku) Dosažení zletilosti má význam zejména z hlediska procesního.¹⁵⁶ Ani dovršení 26 let věku dítěte není pro vyživovací povinnost rozhodující, tato věková hranice je důležitá pro přiznání sociálních dávek, protože dle zákona¹⁵⁷ se za nezaopatřené dítě považuje dítě nejdéle do věku 26 let.¹⁵⁸ Toto pravidlo potvrzuje i judikatura, kdy Nejvyšší soud vyslovil že „*schopnost dítěte k tomu, aby se živilo samo, není závislá na dosažení určité věkové hranice, není tedy důvodem k tomu, aby bylo plnění vyživovací povinnosti rodiče k dítěti*

¹⁵¹ ŠVESTKA, J., DVORÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek II.* Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 564.

¹⁵² Nález Ústavního soudu ze dne 21. dubna 2011, sp. zn. II ÚS 3113/10

¹⁵³ MELZER, F., TĚGL, P. a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655 - 975.* Praha: Leges, 2016, s. 1648.

¹⁵⁴ ŠMÍD, O., DEMJANOVÁ, R. a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem.* Praha: Leges, 2017, s. 140.

¹⁵⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 859

¹⁵⁶ ŠMÍD, O., VACOVÁ, R. kol. *Výživné.* Praha: Leges, 2017, s. 51.

¹⁵⁷ Zákon č. 117/1995 Sb., zákon o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁸ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHÁLOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975). Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1072 – 1105.

omezováno předem dosažením určité věkové hranice dítětem (např. nabytím zletilosti).¹⁵⁹

¹⁶⁰ Schopnost sám se živit má dvě složky, a to majetek a schopnost s ním nakládat a schopnost sám svou činností majetek generovat.¹⁶¹ Nelze opomíjet, že nezletilé dítě, které není plně svéprávné, nemá možnost se svým majetkem disponovat. Správu jeho jmění vykonávají rodiče tohoto dítěte jako součást rodičovské odpovědnosti.¹⁶²

Schopnost dítěte samo se živit je objektivním stavem a tento stav je navozen ve chvíli, kdy dítě ukončí svoji soustavnou přípravu na budoucí povolání a jeho zdravotní stav mu umožní pracovat, a nikoliv až okamžikem, kdy dítě získá pravidelný zdroj příjmů, které stačí k jeho obživě. Pokud je dítě objektivně schopno si samo své potřeby uspokojovat, bylo by nespravedlivé přičítat jeho případnou pasivitu k tíži rodičům ve smyslu toho, že by byli stále povinni mu výživné poskytovat. Od okamžiku nabytí schopnosti dítěte samo se živit má dítě život ve svých rukou a je „strůjcem svého štěstí“.¹⁶³ Jen výjimečně je možné říci, že dítě ani za těchto okolností nezískalo schopnost samo se živit, jestliže s ohledem na specifické okolnosti na straně dítěte nelze po dítěti spravedlivě požadovat, aby učinilo kroky k získání pravidelného příjmu postačující k obživě.¹⁶⁴ ¹⁶⁵ Nejvyšší soud vyslovil, že „schopnost nezletilého dítěte živit se samostatně nelze posuzovat jen se zřetelem k dosaženému věku a stupni tělesné a duševní vyspělosti, ale i se zřetelem k tomu, jak je nezletilé dítě po mravní a charakterové stránce připraveno – jmenovitě výchovným působením rodičů – podílet se svou činností na společensky užitečné práci. Je-li nutné zařazení dítě vzhledem k nedostatkům v jeho chování do výchovného zařízení (ústavní nebo ochranná výchova), v němž dítě nemá možnost opatřit si prostředky k obživě vlastní prací, není schopno živit se samo a trvá vyživovací povinnost rodičů k němu, není rozhodné, že se dítě živilo samo před umístěním ve výchovném zařízení a že tehdy nebyly dány zákonné podmínky pro plnění vyživovací povinnosti rodičů k němu.“¹⁶⁶ ¹⁶⁷ Toto rozhodnutí mi

---

¹⁵⁹ POLIŠENSKÁ, P. *Přehled judikatury ve věcech vyživovací povinnosti rodičů*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2013, s. 32.

¹⁶⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 6. května 1967, sp. zn. 5 Cz 19/1967

¹⁶¹ MELZER, F., TĚGL, P. a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655 - 975*. Praha: Leges, 2016, s. 1650.

¹⁶² HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHÁLOVÁ, L. a kol. *Rodinné právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 221.

¹⁶³ KOTRADY, Pavel. Pohled soudní praxe na některé otázky týkající se stanovení výše výživného. *Bulletin advokacie*, 2015, č. 7 – 8, s. 45 – 55.

¹⁶⁴ SVOBODA, K. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 128.

¹⁶⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. října 1967, sp. zn. 4 Cz 114/67

¹⁶⁶ POLIŠENSKÁ, P. *Přehled judikatury ve věcech vyživovací povinnosti rodičů*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2013, s. 119.

¹⁶⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. listopadu 1968, sp. zn. 1 Cz 37/1968

přijde rozumné, neboť pokud rodiče pochybili ve výchově dítěte do té míry, že je nařízena ochranná výchova, tím spíš by měli plnit svoji vyživovací povinnost k tomuto dítěti.

I když vyživovací povinnost zaniká ze zákona, po splnění zákonem stanovených podmínek, pokud dítě získá schopnost samo se živit, je vhodné navrhnout změnu rozhodnutí, kterým bylo výživné stanoveno. Deklarace zániku vyživovací povinnosti soudním rozhodnutím je účelná pro rozpory mezi oprávněným a povinným o tom, zda vyživovací povinnost stále trvá či nikoliv. Pokud nedojde k tomuto rozhodnutí, je stále možné postihnout povinného výkonem rozhodnutí nebo exekucí a až v rámci tohoto řízení se povinný může bránit, že se exekuční titul stal neúčinný nebo že právo exekučním titulem po jeho vydání již zaniklo.¹⁶⁸ Zánik vyživovací povinnosti je důležitý i v rámci insolvenčního řízení pro ochranu ostatních věřitelů, protože pohledávka na výživném je pohledávka postavena na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou.^{169 170}

4.1 „Věčný student“ a povinnost k jeho výživě

Ve společnosti stále nacházíme rozdílné názory rodičů na to, jakého vzdělání by měly jejich děti dosáhnout. Na jedné straně si někteří rodiče nedokážou představit, že by jejich dítě nezískalo vysokoškolský diplom, na druhé straně je skupina rodičů, pro které není vzdělání až tak důležité. Rodiče by ale měli hledět do budoucnosti a uvědomit si, že vhodně zvolené vzdělání může mít značný vliv na pozdější skutečnost, kdy by oni žádali výživné po svém dítěti, které má povinnost zajistit rodičům slušnou výživu. Ale na druhou stranu je nutné rovněž posoudit, zda to není naopak dítě, které zneužívá svého práva na výživné, když nedůvodně vytváří překážky, které mu brání k samostatnému zajištění svých potřeb.¹⁷¹ Nicméně vysokoškolsky vzdělaných lidí přibývá, jak vyplývá z údajů Českého statistického úřadu. V roce 2017 činil podíl lidí ve věkové skupině 15 až 74 let, kteří dosáhli vysokoškolského vzdělání, 20 %, což je o 7,9 procentního bodu víc než před deseti lety.¹⁷²

Problematika studia v souvislosti se schopností dítěte samo se živit se týká zletilých dětí, protože u nezletilých dětí lze považovat v dnešní době jakékoli jeho studium za

¹⁶⁸ ŠMÍD, O., DEMJANOVÁ, R. a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, s. 144.

¹⁶⁹ Zákon č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů, § 169 odst. 1 e)

¹⁷⁰ Pohledávky za majetkovou podstatnou vznikající v průběhu insolvenčního řízení není potřeba přihlašovat přihláškou k insolvenčnímu soudu. Tyto pohledávky lze uspokojit kdykoliv v průběhu insolvenčního řízení. Pokud není v insolvenčním zákoně stanoveno jinak, uspokojují se tyto pohledávky v plné výši v termínech splatnosti, je-li to v reálných podmínkách jen trochu možné. Více viz HASOVÁ, J., MORAVEC, T. a kol. *Insolvenční zákon*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 680 – 692.

¹⁷¹ KUTNAROVÁ, Karolína. Vybrané skutečnosti ovlivňující schopnost zletilého dítěte samostatně uspokojovat své potřeby jakožto nezbytný předpoklad pro trvání vyživovací povinnosti rodičů. *Právní rozhledy*, 2018, č. 5, s. 177.

¹⁷² *Podíl vysokoškoláků máme nižší než EU* [online]. www.czso.cz, 23. července 2018 [cit. 8. listopadu 2019]. Dostupné na < <https://www.czso.cz/csu/czso/podil-vysokoskolaku-mame-nizsi-nez-eu> >.

naprosto odůvodnitelné, neboť je naprosto běžné a společensky nezbytné, aby dítě i po skončení povinné školní docházky pokračovalo ve studiu na středním odborném učilišti nebo střední škole. Z toho důvodu bude otázka dalšího studia a jeho vlivu na zánik vyživovací povinnosti k nezletilému dítěti zcela výjimečná.¹⁷³ Ještě je na místě připomenout, že závislá práce dětí mladších patnácti let, které nedokončily povinnou školní docházku, je zakázána.¹⁷⁴

K problematice věku, nabytí zletilosti a schopnosti dítěte samo se živit se vyslovil Ústavní soud, kdy řekl, že *„samotné dosažení zletilosti dítěte nemá pro trvání vyživovací povinnosti hmotněprávní význam. Současně je však z logiky věci zřejmé, že odlišná je situace u nezletilého dítěte, které je s ohledem na stupeň svého fyzického a psychického vývoje i podle stávající právní úpravy zcela či převážně odkázáno na svoje rodiče, a dítěte zletilého, u něhož by mělo obecně platit, že bude vyvíjet přiměřené úsilí směřující k tomu, aby se živilo samo, pakliže se samozřejmě nevykytnou okolnosti, které tomu zela nebo zčásti brání. Věk dítěte jako jedno z kritérií při rozhodování soudů o existenci a výši vyživovací povinnosti rodičů je důležitý i proto, že u mladších dětí je zpravidla obtížné dopředu odhadovat, v jakém směru se bude vyvíjet, které předměty či obory mu budou nejvíce vyhovovat, popř. na co bude mít talent. Také proto je vzdělávací systém koncipován tak, že je nejprve preferován zájem na co nejširším vzdělávání, a teprve ve vyšším věku dochází k postupné specializaci.“*¹⁷⁵ Zletilé osoby by už měli mít alespoň v základních rysech jasno, kam směřují, o co v životě chtějí usilovat a jaké vzdělání je k dosažení tohoto cíle potřebné.¹⁷⁶ Nicméně za situace, kdy studium nezletilého nenese znaky soustavnosti a cílevědomosti, nelze na rodiči spravedlivě požadovat, aby vynakládal peněžní prostředky, které by ve svém výsledku nepřispívaly k osobnímu rozvoji dítěte. Pokud dítě změnilo v podstatě již potřetí studijní obor, je otázkou, zda lze bez dalšího akceptovat vznik vyživovací povinnosti rodiče při každém jeho „vzdělávacím pokusu“. Dovedeno ad absurdum, by nezletilý mohl zahajovat a ukončovat své studium ještě řadu let, aniž by některé své studium řádně dokončil. Výživné je nezletilému poskytováno rodičem především z toho důvodu, že se připravuje na své budoucí povolání, přičemž se předpokládá úspěšné dokončení studia. Pokud tento prvek není naplněn s vyšší mírou pravděpodobnosti, nelze hovořit o vzniku povinnosti platit potomkovi výživné. Výše uvedené však neznamená, že pokud stěžovatel prokáže po uplynutí určité doby studia svůj

¹⁷³ ŠMÍD, O., VACOVÁ, R. a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, s. 51 – 52.

¹⁷⁴ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 34

¹⁷⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 30. září 2014, sp. zn. II. ÚS 2121/14

¹⁷⁶ KAVALÍR, Jakub. „Věčný student“ a další aktuální rozhodnutí Ústavního soudu k vyživovací povinnosti. *Právo a rodina*, 2015, 17. ročník, č. 3, s. 11 – 15.

opravdový úmysl studium řádně dokončit, že by mu právo na výživné nemohlo být soudem přiznáno, ba co víc, toto právo by mu být přiznáno muselo.¹⁷⁷

„*Vyživovací povinnost rodiče však nelze vnímat jako bezbřehou.*“¹⁷⁸ Dle judikatury soudů musí být studium dítěte a jeho příprava na budoucí povolání soustavná a cílevědomá, nemělo by jít pouze o studium samoúčelné, kterým by si dítě „prodlužovalo mládí“ Studium musí být účelné, sloužit k prohlubování předchozího vzdělání, na které by mělo zpravidla navazovat a vést k lepším budoucím vyhlídkám na získání prostředků pro životní potřeby dítěte.¹⁷⁹ Dle Ústavního soudu se jedná o soustavnou přípravu na budoucí povolání u studia, jehož pokračováním si zletilé dítě zvyšuje úroveň svého vzdělání, a tím i své šance na trhu práce.¹⁸⁰ Pokud se nejedná o navazující studium, musí soud pečlivě zvažovat, zda se stále jedná o racionální přípravu na budoucí povolání a nikoliv jen zneužívání práva na výživné. Soudy by měly vzít do úvahy vybranou školu a následně uplatnění absolventa, zájem dítěte o zvolený obor a jeho studijní výsledky, tedy zda se dítě věnuje studiu s potřebnou péčí a nedosahuje nepřiměřených absencí.¹⁸¹ Co se týká studia školy stejného stupně, bylo opakovaně judikováno, že toto opakované studium nelze považovat za řádnou přípravu na budoucí povolání.¹⁸² ¹⁸³ Je třeba také k námitce rodiče zkoumat, zda není denní studium dítěte nadstandardně dlouhé proto, že dítě nevyvíjí potřebnou a nutnou snahu k dokončení studia, případně že dítě nemá schopnost studium řádně a v přiměřené době dokončit.¹⁸⁴ Nepochybně je zajímavá problematika nepříznivých studijních výsledků a jejich vlivu na trvání vyživovací povinnosti. V praxi se množí případy, kdy rodiče žádají snížení či dokonce zrušení výživného z důvodu změny poměrů a odůvodňují to tím, že zletilé dítě dosahuje zcela neuspokojivých výsledků. Nejčastěji se jedná o argumenty laxního plnění studijních povinností, záškoláctví, neklasifikované předměty, nutnost opakovat ročník nebo nutnost znovu se hlásit na vysokou školu po nezdaru v předchozím studiu, někdy zaznívá argument, že poskytování výživnému takto lenivému, nepečlivému a nezodpovědnému studentovi je v rozporu s dobrými mravy. První

¹⁷⁷ Usnesení Ústavního soudu ze dne 25. března 2014, sp. zn. IV. ÚS 1247/13

¹⁷⁸ KAVALÍR, Jakub. „Věčný student“ a další aktuální rozhodnutí Ústavního soudu k vyživovací povinnosti. *Právo a rodina*, 2015, 17. ročník, č. 3, s. 11 – 15.

¹⁷⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 30. září 2014, sp. zn. II. ÚS 2121/14

¹⁸⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 18. října 2012, sp. zn. II. ÚS 3151/12

¹⁸¹ KUTNAROVÁ, Karolína. Vybrané skutečnosti ovlivňující schopnost zletilého dítěte samostatně uspokojovat své potřeby jakožto nezbytný předpoklad pro trvání vyživovací povinnosti rodičů. *Právní rozhledy*, 2018, č. 5, s. 177.

¹⁸² LUŽNÁ, Romana. Vyživovací povinnost rodičů ke studujícímu dítěti (1.). *Právo a rodina*, 2015, 17. ročník, č. 9, s. 10 – 15.

¹⁸³ Usnesení Ústavního soudu ze dne 15. září 2011, sp. zn. III. ÚS 1805/11

¹⁸⁴ SVOBODA, K. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekodifikaci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 129.

otázkou je, zda neuspokojivé studijní výsledky znamenají okolnost, kterou lze zařadit pod změnu poměrů ve smyslu § 923 občanského zákoníku ve spojení s § 163 zákona č.99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. Judikatura ani nauka v tomto nezaujaly žádné obecné stanovisko, proto je vždy třeba přistupovat individuálně ke každému případu s ohledem na jeho zvláštní okolnosti. Druhou otázkou je, zda je přiznání výživného pro studenta s nepříznivými studijními výsledky v rozporu s dobrými mravy. Tady je na místě znovu připomenout, že rodiče mají primární právo, ale zároveň i povinnost dítě vychovávat, součástí tohoto práva je i v neposlední řadě péče o mravní vývoj dítěte. Rodiče by měli být svým životem a chováním příkladem svým dětem. Je třeba si uvědomit, že pokud rodiče vytýkají svým potomkům špatné studijní výsledky až lenivost, musí vzít na vědomí, že jsou to primárně oni, kdo dítěti určovali jeho mravní vývoj a předávali mu vzorce svého chování. Proto je třeba každý případ rozebrat podrobně a zvážit veškeré okolnosti. Někdy i samotné řízení, projednání věci před soudem by mohlo zletilé dítě upozornit, že žádost o výživné možná nebude úplně v pořádku a pokusit se vytýkané studijní nedostatky napravit. Pokud by ovšem chování zletilého potomka dosáhlo určitého rozsahu a intenzity a natolik vybočilo z určitého standardu, může být posouzeno jako neslučitelné s dobrými mravy. Při posouzení souladu s dobrými mravy je společensky nepřijatelné, aby zletilý potomek očekával a přijímal výživné, když sám neplní základní povinnosti studenta své školy. Je třeba ale také posuzovat, pokud se jedná o ojedinělý neúspěch v rámci studia, či se tyto neúspěchy až moc často opakují. Na druhou stranu ve prospěch dítěte může mluvit to, že se dítě nachází ve zranitelném složitém životním období, ať už je způsobeno dospíváním nebo rozchodem jeho rodičů, což také může mít vliv na jeho studijní výsledky. Jako ochrana povinného rodiče může sloužit výrok soudu, který oprávněnému dítěti ukládá povinnost, že musí informovat povinného rodiče o svém studijním prospěchu.¹⁸⁵

V praxi se setkáváme i s případy, kdy je sporné studium na střední škole. Jednalo se o případ, kdy dítě dokončilo učební obor a dále pokračovalo na dvouletém pomaturitním studiu. Soud toto studium uznal za pokračování přípravy dítěte na budoucí povolání, s ohledem na nedostatek pracovních příležitostí pro absolventy škol, kdy studium zakončené maturitní zkouškou umožní absolventu najít si zaměstnání i v jiném oboru, než na který byla příprava dítěte dosud zaměřena.¹⁸⁶ Za účelné pokračování na budoucí povolání soud uznal i studium na střední škole po ukončení učebního oboru, jestliže dítě

¹⁸⁵ KAVALÍR, Jakub. Neuspokojivé studijní výsledky jako důvod pro zrušení nebo snížení výživného pro zletilé dítě? *Právo a rodina*, 2013, 15. ročník, č. 8, s. 4 – 9.

¹⁸⁶ Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 31. ledna 1992, sp. zn. 7 Co 74/1992

projevilo předpoklady pro vyšší vzdělání.¹⁸⁷ Dalším případem je studentka, která nesložila maturitní zkoušku v řádném termínu a rok navštěvovala kurz anglického jazyka v rámci pomaturitního studia a připravovala se na opravný termín maturitní zkoušky. Soud v tomto případě řekl, že vyživovací povinnost trvala po celou dobu jazykového kurzu.¹⁸⁸ V tomto případě dítě dokončilo maturitní studium a pokračovalo studiem na střední umělecké škole, a to konzervatoři. Dle Ústavního soudu v této situaci nešlo o studium další střední školy téhož typu a stupně, která by nijak nenavazovala na předchozí vzdělání, protože se jedná o specifickou přípravu, která probíhá paralelně s docházkou do běžného typu škol. Zde je kladen důraz na doplnění vzdělání, kdy dítě se může rozvinout studiem v oblasti hudby, a proto je namístě preferovat zájem na zvýšení kvalifikace dítěte. Soud zde zdůraznil právo dítěte na svobodnou volbu jeho budoucího povolání. Pokud se rozhodne rozvíjet své schopnosti a vlohy v rozumné míře, rodič je nadále povinen poskytovat výživu, i když s tímto případně nesouhlasí.¹⁸⁹ Naopak typický příkladem, kdy vyživovací povinnost zanikla, je situace, kdy „*vyživovaná osoba starší osmnácti ukončí přípravu na své budoucí povolání tím, že o své vůli bezdůvodně ukončí docházku na střední škole, nenastoupí do zaměstnání a zaregistruje se na úřadu práce, pak i když vyživovaná osoba nedostává žádné sociální dávky, zákonná povinnost vyživovat jiného skončila.*“¹⁹⁰

Dalším problematickým okamžikem může být nástup na studium na vysoké škole. Zejména u žádaných studijních oborů se ne vždy studentovi podaří úspěšně složit přijímací zkoušky a dostat se na vybranou školu na první pokus. Dítě může následně nastoupit do zaměstnání, ale tento nástup nelze brát za definitivní ukončení vyživovací povinnosti, pokud dítě má úmysl ucházet se o studium na vysoké škole následující rok. Pokud bude dítě úspěšně přijato následující školní rok, vyživovací povinnost se znovu obnoví na základě její elasticity.¹⁹¹ U každého případu je třeba zkoumat, v jakém časovém horizontu od složení maturitní zkoušky se na vysokou školu dostane a začne řádně studovat. Z judikatury vyplývá, že pokud se dítě na vysokou školu dostane až po čtyřech letech od doby, kdy ukončilo středoškolské vzdělání, tak se vyživovací povinnost rodičů k tomuto dítěti již neobnovuje.¹⁹² Na druhou stranu zejména u uměleckých škol je obzvlášť obtížné hned na první pokus složit přijímací zkoušky. Pokud dítě prokazuje určitý talent, k této skutečnosti by měl zcela jistě soud přihlížet a u každého případu pečlivě posoudit,

¹⁸⁷ Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 8. října 1975, sp. zn. 3 Co 969/1975

¹⁸⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 24. listopadu 2009, sp. zn. II. ÚS 2155/09

¹⁸⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 7. dubna 2010, sp. zn. II ÚS 2623/09

¹⁹⁰ Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 12. července 2011, sp. zn. 8 To 246/2011

¹⁹¹ ŠMÍD, O., DEMJANOVÁ, R. a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, s. 141.

¹⁹² Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. listopadu 2007, sp. zn. 10 Co 188/2007

zda jsou splněny podmínky pro trvání vyživovací povinnosti či nikoliv. Toto hodnocení by se nemělo zakládat pouze na zhodnocení délky doby, které uplynula od ukončení posledního dosaženého vzdělání a skutečnosti, že dítěte již v tomto mezidobí získalo schopnost se samostatně živit.¹⁹³

Případy určitých nadstandardních studií, prezenčního postgraduálního studia, které sice vedou ke zvýšení kvalifikace, ale zásadně nenavazují na dosažené vzdělání, je možné považovat za odůvodněné pouze tehdy, jestliže možnosti, schopnosti a majetkové poměry jsou značné a postačují ke krytí těchto výdajů. Zejména je nutné přihlídnout k tomu, zda je výuka celodenní nebo zda je zajištěna stipendijním programem, případně v jaké výši.¹⁹⁴

Při nepovinných zahraničních stážích nebo jazykových kurzech, které sice vedou k prohloubení znalostí a zkušeností dítěte, ale přímo nesouvisí s přípravou dítěte na budoucí povolání a vedou k navýšení výdajů souvisejících se studiem, má rodič povinnost nést tyto náklady opět pouze s přihlédnutím k možnostem, schopnostem a majetkovým poměrům povinného rodiče, zda si může tyto poměrně finančně náročné aktivity dovolit. Na druhé straně zahraniční studijní pobyty, které sice nejsou podmínkou pro absolvování studia, ale jsou organizovány vysokou nebo střední školou, v níž se dítě připravuje na své budoucí povolání, a jejich výsledky škola alespoň částečně započítává do studijních výsledků, (např. v podobě uznávání předmětu a přidělení kreditů za absolvování nepovinné stáže v zahraničí jako povinného volitelného předmětu). Je třeba s ohledem na aktuální situaci je pokládat za součást přípravy studenta na budoucí povolání. Z toho důvodu např. výdaje na pobyt v zahraničí v rámci studijního programu Erasmus je třeba pokládat za výdaje, jež je třeba pokrýt výživným, pokud je jejich úhrada v možnostech a schopnostech rodiče.¹⁹⁵ Navíc školy v těchto případech přiznávají speciální stipendium na pobyt v zahraničí, pokud student patří do slabší sociální skupiny, je možnost přiznat i speciální sociální stipendium pro pobyt v zahraničí, případně i obce a města někdy nabízejí stipendia pro vyjíždějící studenty.

Sporné může být také studium dítěte na soukromé škole. V těchto případech je nutno zkoumat, jaké byly důvody, aby dítě studovalo placenou soukromou školu, a nikoliv jinou podobně zaměřenou veřejnou školu, která je bezplatná. Je nutné zkoumat, zda

---

¹⁹³ KUTNAROVÁ, Karolína. Vybrané skutečnosti ovlivňující schopnost zletilého dítěte samostatně uspokojovat své potřeby jakožto nezbytný předpoklad pro trvání vyživovací povinnosti rodičů. *Právní rozhledy*, 2018, č. 5, s. 177.

¹⁹⁴ HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHÁLOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1072 – 1105.

¹⁹⁵ SVOBODA, K. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekodifikaci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 129 – 130.

studovaná škola má odpovídající kvalitu s ohledem na to, jak vysoké školné se platí.¹⁹⁶ Znovu je zde na místě uvést, že je třeba reflektovat schopnosti, možnosti a majetkové poměry povinného rodiče, zda s ohledem na jeho celkovou životní úroveň si může dovolit platit nemalé školné na soukromé škole.

4.2 Zdravotní stav dítěte a jeho vliv na schopnost samo se živit

Zdravotní stav dítěte má také nepochybně vliv na jeho schopnost samostatně uspokojovat své potřeby, neboť neschopnost dítěte samo se živit může trvat po celou dobu jeho života, např. z důvodu plné invalidity. V tomto případě se předpokládá, že jeho výživa je částečně zajištěna státem ve formě dávek sociální podpory, ale tento fakt nic nemění na trvání vyživovací povinnosti rodičů k dítěti.¹⁹⁷ Dítě se závažným fyzickým nebo mentálním handicapem pravděpodobně nenajde v životě žádné pracovní uplatnění.¹⁹⁸

Ústavní soud se vyslovil ve svém nálezu, že *„objektivní nemožnost dítěte živit se samostatně z důvodu těžkého zdravotního postižení vedoucího až k omezení svéprávnosti nemůže být přičítána k tíži tohoto dítěte – jež má podle čl. 32 odst. 4 Listiny základní právo na rodičovskou výchovu a péči – v tom smyslu po přiznání sociálních dávek již nemělo mít právo podílet se na životní úrovni svých rodičů (a že by nemělo mít právo na výživné ze strany rodiče). Takto znevýhodněné dítě si své postižení nezpůsobilo, a naopak potřebuje pomoc po všech stránkách, aby jeho život byl co nejvíce snesitelný v rámci již tak značně omezených možností. Důsledky (i majetkové, tj. vyživovací povinnost) takového postižení dítěte proto musí jít hlavně k tíži toho, kdo (jako racionální bytost) dítě na svět – dobrovolně a při vědomí všech možných důsledků – přivedl, tedy rodiče, pokud to samozřejmě jeho majetkové možnosti objektivně umožňují.“*¹⁹⁹ Dále Ústavní soud zastává názor, že přiznáním invalidního důchodu a příspěvku na péči automaticky nezaniká vyživovací povinnost rodičů k dítěti, které se není schopno samo živit. Soudy mají v řízení dostatek prostoru pro zohlednění individuálních a konkrétních podmínek na straně dítěte i rodičů, aby posoudily, zda vyživovací povinnost zanikla vzhledem ke skutečným poměrům.²⁰⁰ Dokonce *„vznik nároku na výplatu invalidního důchodu zletilému dítěti připravujícímu se na budoucí povolání není bez dalšího důvodem zániku vyživovací povinnosti rodiče.“*²⁰¹ Krajský soud v Hradci Králové se ve své rozhodovací praxi vyjádřil

¹⁹⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 30. září 2014, sp. zn. II ÚS 2121/14

¹⁹⁷ ŠMÍD, O., DEMJANOVÁ, R. a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, s. 140.

¹⁹⁸ KAVALÍR, Jakub. „Věčný student“ a další aktuální rozhodnutí Ústavního soudu k vyživovací povinnosti. *Právo a rodina*, 2015, 17. ročník, č. 3, s. 11 – 15.

¹⁹⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 13. března 2013, sp. zn. I. ÚS 2306/12

²⁰⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 24. července 2013, sp. zn. I. ÚS 1996/12-2

²⁰¹ Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 17. června 2010, sp. zn. 19 Co 183/2010

k povaze příspěvku na péči, kdy stanovil, že účelem příspěvku na péči dle § 7 odst. 1 zákona č. 108/2006 Sb., zákon o sociálních službách, je úhrada nákladů pečující osoby, vynakládaných při péči, i úhrada nákladů postiženého dítěte, vynakládaných pečující osobou při této péči. Lze proto přiměřenou část tohoto příspěvku při zjišťování výše příjmů pečující osoby za účelem stanovení rozsahu její vyživovací povinnosti zahrnout do jejich příjmů. Do příjmu pečujícího rodiče soud započítal právě jednu polovinu z daného příspěvku na péči.^{202 203}

Proto při určení výše výživného pro invalidní dítě bude hrát důležitou roli osobní péče o takové dítě. Pečující osobou bude zpravidla jeden z rodičů dítěte. I když tento pečující rodič netráví s dítětem úplně celý den, protože dítě může trávit část dne v rehabilitačních nebo vzdělávacích zařízeních, nemá zpravidla povinnost pracovat v této době (např. práce na částečný úvazek, brigáda).²⁰⁴ Ústavní soud se vyjádřil, že příspěvek na péči pro těžkou závislost se poskytuje osobě, která se nemůže postarat nejen sama o sebe, ale která je na druhé osobě závislá i při obstarávání ostatních záležitostí, které vždy nesouvisí s bezprostřední fyzickou péčí o takto postiženého člověka.²⁰⁵

Nelze opomíjet, že případy invalidních dětí jsou velice citlivé a soudy by se měly zabývat všemi okolnostmi každého individuálního případu, konkrétně zohlednit mimo jiné i stupeň a formu zdravotního postižení dítěte, případně i prognózy do budoucna. Nepochybně je celá tato situace pro rodinu velmi náročná, a to nejen finančně, ale i psychicky a citově. Pravděpodobně je těžké se smířit s faktem, že jejich dítě nikdy nebude vést plnohodnotný život, a proto by spory o výživné v těchto případech měly nastávat málokdy a rodiče by se měli snažit těmto sporům předcházet. Dítě, které je zdravotně postižené, může vnímat spory mezi rodiči mnohem více citlivěji než dítě, které je zdravotně v pořádku. Proto je v těchto případech vhodná primárně dohoda rodičů.

Na závěr lze ještě uvést, že život je pomíjivý a dítěti se během života může stát úraz nebo onemocnět takovou chorobou, která omezí nebo úplně vyloučí schopnost dítěte samo se živit, tedy opět bude nastupovat vyživovací povinnost rodičů. Pokud se ovšem dítě ožení nebo vdá, tak vyživovací povinnost mezi manželi předchází vyživovací povinnosti

---

²⁰² LUŽNÁ, Romana. Trvání vyživovací povinnosti pro dítě s těžkým zdravotním postižením. *Právo a rodina*, 2015, 17. ročník, č. 7, s. 4 – 9.

²⁰³ Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. října 2011, sp. zn. 21 Co 322/2011

²⁰⁴ KUTNAROVÁ, Karolína. Vybrané skutečnosti ovlivňující schopnost zletilého dítěte samostatně uspokojovat své potřeby jakožto nezbytný předpoklad pro trvání vyživovací povinnosti rodičů. *Právní rozhledy*, 2018, č. 5, s. 177.

²⁰⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 1. října 2010, sp. zn. I. ÚS 1176/2010

rodičů.²⁰⁶ Jestliže tedy dítě uzavře manželství, primární vyživovací povinnost má manžel dítěte.

---

²⁰⁶ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 697 odst. 1, 2. věta

Závěr

Hlavní cílem této diplomové práce bylo zanalyzovat kritéria, kterými se soud musí zabývat při určování výše výživného s důrazem na kritérium schopnosti dítěte samo se živit s ohledem na studium a zdravotní stav dítěte a dále pak zhodnocení majetkových poměrů dítěte.

Jak vyplývá z jednotlivých kapitol, při rozhodování o výši výživného pro dítě stojí před soudem nelehký úkol. Česká právní úprava poskytuje pouze obecná kritéria, která soud musí zvážit, proto je soud povinen přihlížet ke všem individuálním okolnostem, kterými se jednotlivé případy odlišují. Je zde velký prostor pro soudcovské uvážení, ale s tím se pojí povinnost soudů všechna rozhodnutí náležitě zdůvodnit a obhájit, proč zrovna takto rozhodly. Princip právní jistoty a zásada legitimního očekávání kladou na soudy požadavek, aby v obdobných případech rozhodovaly stejně nebo aby své rozhodnutí, které se odchýlilo od stálé rozhodovací praxe, náležitě odůvodnily. Na druhou stranu každý případ a dítě jsou někdy natolik individuální, že jen těžko lze rozhodovat obdobně. Byl tu pokus o sjednocení rozhodovací praxe soudů v otázkách výše výživného pro děti. Tato doporučující tabulka se ovšem nestala nikdy právně závaznou a reflektuje pouze výši příjmu povinného rodiče a už nebere v potaz jeho majetkové poměry a životní úroveň a dále taky nezohledňuje právě specifické potřeby dítěte, které může mít s ohledem na svůj zdravotní stav. Dále je nutné zohlednit majetkové poměry dítěte. Zcela jistě stojí za úvahu se zamyslet nad tím, zda by bylo vhodné právní úpravu v těchto aspektech nějak více konkretizovat a dát soudu podrobnější kritéria, která by byl povinen zkoumat, aby byl posílen onen princip právní jistoty a legitimního očekávání, ale jak už bylo uvedeno výše, v případech výživného pro dítě jsou natolik odlišné případy, že jen těžko si lze představit, že by bylo možné právní úpravu vhodně novelizovat. Je na místě také uvést, že proti rozhodnutí soudu ve věcech výživného pro nezletilé dítě, není možné podat dovolání k Nejvyššímu soudu.²⁰⁷ Pokud by bylo dovolání v těchto věcech připuštěno, Nejvyšší soud by mohl více přispět k otázkám sjednocování judikatury ve věcech výživného a vydávat větší množství závazných stanovisek, které napomáhají obecným soudům v jejich rozhodovací praxi a opět napomáhají principu právní jistoty a legitimního očekávání.

Nejvíce problematickým se mi jeví kritérium studia a jeho účelnosti. V dnešní době existuje velká škála středních škol, které má dítě na výběr ke svému studiu. Maturita je v současné době celkem běžným stupněm dosaženého vzdělání, neboť střední školy

---

²⁰⁷ Zákon č. 292/2013 Sb., zákon o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů

nabízejí velký počet volných míst a rozmanité studijní obory. Pokračování ve studiu na vysoké škole už není tak neobvyklé, jako tomu bylo dříve. Na výběr je velké množství mimo jiné i soukromých vysokých škol. Navíc není po studentech striktně požadováno dokončení studia a absolvování všech zkoušek v řádném termínu, jako tomu bylo dříve. Určitě je dobré dítě ve vzdělávání podporovat a usilovat o to, aby dosáhlo co nejvyššího stupně vzdělání, které je v jeho silách, ale na druhou stranu dítě nesmí vyživovací povinnost rodičů zneužívat a vyvíjet úsilí k řádnému a včasnému dokončení studia a plnění všech povinností.

Se zdravotním stavem to už tak jednoduché není, protože většinou je zdravotní stav způsoben objektivními okolnostmi, které dítě nebo rodiče mohou jen těžko ovlivnit. I když v těchto případech stát pomáhá prostřednictvím sociálních dávek, bylo judikováno, že i když dítě pobírá sociální dávky, automaticky to neznamená zánik vyživovací povinnosti. Tento postoj je naprosto logický, protože primárně se mají starat o dítě rodiče a nést za něj odpovědnost a až potom stát ve formě sociálních dávek.

S majetkovými poměry dítěte to v dnešní době taky snadné není. Není nic neobvyklého, že i nezletilé dítě zdědí nebo dostane darem od příbuzných hodnotnou věc, nebo i dokonce nemovitost či větší obnos peněz, dále pokud dítě podniká na základě souhlasu zákonného zástupce a přivolení soudu, tak si může vydělat nemalý finanční obnos. Nelze zapomínat, že dokud dítě nenabude plné svéprávnosti, jmění pro něj spravují jeho rodiče jako součást rodičovské odpovědnosti.

Jak vyplývá ze zdrojů využitých při psaní této práce, v otázce vyživovací povinnosti rodičů k dětem existuje velké množství obsáhlé judikatury. To svědčí o tom, že rozhodování není jednotné a ne vždy správné, neboť velkou část judikatury tvoří právě nálezy Ústavního soudu, které se snaží obecným soudům poskytnout jistá pravidla a mantinely při rozhodování a posuzování jednotlivých kritérií.

Seznam použitých zdrojů

Monografie

1. FRANCOVÁ, M., DVOŘÁKOVÁ ZÁVODSKÁ, J. *Rozvody, rozchody a zánik partnerství*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, 180 s.
2. HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHÁLOVÁ, L. a kol. *Rodinné právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 400 s.
3. HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLČÍKOVÁ, Z. *České rodinné právo*. 3. vydání. Brno: Doplněk, 2006, 398 s.
4. KOLDINSKÁ, K., TRÖSTER, P. a kol. *Právo sociálního zabezpečení*. 7. podstatně přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, 289 s.
5. KOVÁŘOVÁ, D. *Vyživovací povinnost po rekodifikaci*. Praha: Leges, 2014, 168 s.
6. POLIŠENSKÁ, P. *Přehled judikatury ve věcech vyživovací povinnosti rodičů*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2013, 432 s.
7. SVOBODA, K. *Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekodifikaci soukromého práva*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, 244 s.
8. ŠÍNOVÁ, R., ŠMÍD, O., JURÁŠ, M. a kol. *Aktuální problémy rodinněprávní regulace: rodičovství, výchova a výživa nezletilého*. Praha: Leges, 2013, 304 s.
9. ŠMÍD, O., DEMJANOVÁ, R. a kol. *Povinnosti a práva rodičů k dětem*. Praha: Leges, 2017, 232 s.
10. ŠMÍD, O., VACOVÁ, R. a kol. *Výživné*. Praha: Leges, 2017, 284 s.

Komentáře

1. HASOVÁ, J., MORAVEC, T. a kol. *Insolvenční zákon*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, 1824 s.
2. HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHÁLOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 1380 s.
3. LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s.
4. MELZER, F., TÉGL, P. a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655 - 975*. Praha: Leges, 2016, 2064 s.
5. ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek II*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, 752 s.

Odborné články

1. DEMJANOVÁ, Radka. Vliv rodičovské odpovědnosti na rozsah vyživovací povinnosti. *Právo a rodina*, 2017, 19. ročník, č. 5, s. 18 – 22.
2. KAVALÍR, Jakub. Neuspokojivé studijní výsledky jako důvod pro zrušení nebo snížení výživného pro zletilé dítě? *Právo a rodina*, 2013, 15. ročník, č. 8, s. 4 – 9.
3. KAVALÍR, Jakub. „Věčný student“ a další aktuální rozhodnutí Ústavního soudu k vyživovací povinnosti. *Právo a rodina*, 2015, 17. ročník, č. 3, s. 11 – 15.
4. KOTRADY, Pavel. Pohled soudní praxe na některé otázky týkající se stanovení výše výživného. *Bulletin advokacie*, 2015, č. 7 – 8, s. 45 – 55.
5. KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, TELEČEK, Ivo. Výživné v novém občanském zákoníku. *Bulletin advokacie*, 2014, č. 3, s. 23 – 31.
6. KRŮSTEK, Adam. Věnná povaha částky výživného, přesahující odůvodněné potřeby dítěte. *Právní rozhledy*, 2016, č. 15 – 16, s. 548.
7. KUTNAROVÁ, Karolína. Vybrané skutečnosti ovlivňující schopnost zletilého dítěte samostatně uspokojovat své potřeby jakožto nezbytný předpoklad pro trvání vyživovací povinnosti rodičů. *Právní rozhledy*, 2018, č. 5, s. 177.
8. LUŽNÁ, Romana. Použitelnost majetku nezletilého pro jeho potřeby a potřeby rodiny. *Právo a rodina*, 2015, 17. ročník, č. 6, s. 18 - 20.
9. LUŽNÁ, Romana. Stanovení výše výživného pro rodiče s nadstandardními příjmy (2.). *Právo a rodina*, 2016, 18. ročník, č. 6, s. 19 – 21.
10. LUŽNÁ, Romana. Trvání vyživovací povinnosti pro dítě s těžkým zdravotním postižením. *Právo a rodina*, 2015, 17. ročník, č. 7, s. 4 – 9.
11. LUŽNÁ, Romana. Vyživovací povinnost rodičů ke studujícímu dítěti (1.). *Právo a rodina*, 2015, 17. ročník, č. 9, s. 10 – 15.
12. RAŠKOVSKÝ, David. Dobré mravy jako kritérium přiznání výživného. *Právní fórum*, 2012, č. 9, s. 421 – 427.
13. SVOBODA, Karel. K tvorbě úspor ve prospěch dítěte. *Právní rozhledy*, 2014, č. 12, s. 437.
14. ŠMÍD, Ondřej. Rozsah výživného k nezletilému dítěti a určení jeho výše dnes a od 1. 1. 2014. *Rekodifikace & Praxe*, 2013, č. 7, s. 7 – 10.

Judikatura

1. Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. ledna 2010, sp. zn. 14 Co 312/2009
2. Nález Ústavního soudu ze dne 26. února 1998, sp. zn. II. ÚS 249/97

3. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. listopadu 2014, sp. zn. 33 Cdo 901/2014
4. Rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 24. dubna 2006, sp. zn. 10 Co 976/2005
5. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 3. prosince 1965, sp. zn. 5 Cz 112/65
6. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. prosince 1994, sp. zn. 13 Co 588/94
7. Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 24. února 1966, sp. zn. 3 Co 23/66
8. Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. února 1989, sp. zn. 5 C 42/1988
9. Nález Ústavního soudu ze dne 16. prosince 2015, sp. zn. IV. ÚS 650/15
10. Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 19. října 2016, sp. zn. Cpjn 204/2012
11. Rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 28. května 2003, sp. zn. 10 Co 550/2002
12. Nález Ústavního soudu ze dne 7. března 2007, sp. zn. I. ÚS 527/06-2
13. Rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě, sp. zn. 13 Co 483/2014
14. Rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě, sp. zn. 14 Co 480/2014
15. Nález Ústavního soudu ze dne 30. července 2013, sp. zn. II ÚS 979/13
16. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. ledna 1996, sp. zn. 14 Co 755/1995
17. Nález Ústavního soudu ze dne 14. června 2016, sp. zn. II. ÚS 756/16
18. Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 17. června 2010, sp. zn. 19 Co 183/2010
19. Rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 10. ledna 1968, sp. zn. 6 Co 676/97
20. Nález Ústavního soudu ze dne 21. dubna 2011, sp. zn. II. ÚS 3113/10
21. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 6. května 1967, sp. zn. 5 Cz 19/1967
22. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. října 1967, sp. zn. 4 Cz 114/67
23. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. listopadu 1968, sp. zn. 1 Cz 37/1968
24. Nález Ústavního soudu ze dne 30. září 2014, sp. zn. II. ÚS 2121/14
25. Usnesení Ústavního soudu ze dne 25. března 2014, sp. zn. IV. ÚS 1247/13
26. Nález Ústavního soudu ze dne 18. října 2012, sp. zn. II ÚS 3151/12
27. Usnesení Ústavního soudu ze dne 15. září 2011, sp. zn. III. ÚS 1805/11
28. Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 31. ledna 1992, sp. zn. 7 Co 74/1992

29. Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 8. října 1975, sp. zn. 3 Co 969/1975
30. Nález Ústavního soudu ze dne 24. listopadu 2009, sp. zn. II. ÚS 2155/09
31. Nález Ústavního soudu ze dne 7. dubna 2010, sp. zn. II. ÚS 2623/09
32. Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 12. července 2011, sp. zn. 8 To 246/2011
33. Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. listopadu 2007, sp. zn. 10 Co 188/2007
34. Nález Ústavního soudu ze dne 13. března 2013, sp. zn. I. ÚS 2306/12
35. Nález Ústavního soudu ze dne 24. července 2013, sp. zn. I. ÚS 1996/12-2
36. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. října 2011, sp. zn. 21 Co 322/2011
37. Nález Ústavního soudu ze dne 1. října 2010, sp. zn. I. ÚS 1176/2010

Právní předpisy

1. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
2. Zákon č. 110/2006 Sb., zákon o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů
3. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
4. Zákon č. 435/2004 Sb., zákon o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů
5. Zákon č. 117/1995 Sb., zákon o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů
6. Zákon č. 108/2006 Sb., zákon o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů
7. Zákon č. 329/2011 Sb., zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
8. Zákon č. 155/1995 Sb., zákon o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů
9. Zákon č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů
10. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
11. Usnesení č. 2/1993 Sb., usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky
12. Zákon č. 292/2013 Sb., zákon o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů

Ostatní zdroje

1. *Úhrnná rozvodovost v letech 1950-2018* [online]. www.czso.cz, 24. června 2019 [cit. 2. října 2019]. Dostupné na < <https://www.czso.cz/csu/czso/uhrnna-rozvodovost-v-letech-1950-2018>>.
2. *Doporučující tabulka pro stanovení výše výživného* [online]. www.profipravo.cz, 23. května 2010 [cit. 2. října 2019]. Dostupné na <https://www.profipravo.cz/index.php?page=article&id_category=13&id_article=253757&csum=ea038f57>.
3. *Podíl vysokoškoláků máme nižší než EU* [online]. www.czso.cz, 23. července 2018 [cit. 8. listopadu 2019]. Dostupné na < <https://www.czso.cz/csu/czso/podil-vysokoskolaku-mame-nizsi-nez-eu> >.

Shrnutí

Diplomová práce se zabývá problematikou schopnosti dítěte samo se živit pro účely přiznání výživného. V první části jsou rozebrány podmínky vzniku vyživovací povinnosti rodičů k dětem. Dále je práce zaměřena na rozsah vyživovací povinnosti a jednotlivá kritéria, která musí soud zkoumat při určování výše výživného.

Hlavním tématem práce je posouzení majetkových poměrů, studia a zdravotního stavu dítěte a jejich vlivu na schopnost dítěte samo se živit.

Nedílnou součástí práce je i přiblížení rozhodovací praxe soudů v oblasti vyživovací povinnosti rodičů k dětem. Judikatura je důležitou součástí při rozhodování soudů, protože právní úprava obsahuje pouze obecná kritéria pro určování výše výživného.

Summary

The diploma thesis deals with the issue of the child's ability to support himself for the purposes of maintenance. The first part discusses the conditions of parents' maintenance obligation to children. Furthermore, the work focuses on the extent of maintenance obligations and individual criteria that the court must examine when determining the amount of maintenance.

The main topic of the thesis is to assess the property situation, study and health condition of the child and their influence on the child's ability to support himself.

An integral part of the thesis is also approaching the decision-making practice of courts in the area of parents' maintenance obligations to children. The case law is an important part in the decision-making of courts, since the legislation contains only general criteria for determining the amount of maintenance.

Klíčová slova

Vyživovací povinnost - rodiče a dítě – výživné pro dítě - rozsah výživného – schopnost dítěte samo se živit - odůvodněné potřeby – stejná životní úroveň - majetkové poměry – studium – zdravotní stav

Keywords

Maintenance obligations – parents and child – child maintenance – extent of maintenance – child's ability to support himself – justified needs – equal standard of living – property conditions – study – health condition